

CZERWIŃSK 2015

ALKOHOL – NARKOTYKI – PRZEMOC

Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2015 roku

Spis treści

Wstęp	3
Położenie gminy, dane administracyjne i demograficzne.....	4
Raport dotyczący informacji statystycznych za lata 2012 – 2014.....	5
Problemy społeczne w świadomości mieszkańców gminy	17
Percepcja alkoholu i problemów alkoholowych na tle innych problemów społecznych gminy	18
Postawy wobec alkoholu dorosłych mieszkańców gminy	22
Spożycie alkoholu przez mieszkańców gminy	22
Opinie na temat alkoholu.....	25
Postawy wobec narkotyków dorosłych mieszkańców gminy	26
Młodzież w gminie Czerwieńsk wobec problemów związanych z piciem alkoholu	29
Picie alkoholu	29
Stosowanie narkotyków przez młodzież szkolną	32
Zjawisko przemocy w środowisku lokalnym	36
Przemoc w opiniach dorosłych mieszkańców gminy	37
Przemoc w doświadczeniach młodzieży	41
Badanie punktów sprzedaży alkoholu.....	46
Podsumowanie.....	54

Wstęp

Raport ma na celu przedstawienie wyników badań diagnostycznych, obejmujących podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych w środowisku osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży w gminie. Kolejnym celem raportu jest zarysowanie skali zjawiska, jakim jest przemoc w środowisku lokalnym, zarówno domowym jak i szkolnym.

Dane dotyczące doświadczeń związanych ze spożyciem alkoholu i używaniem innych substancji psychoaktywnych, a także doznawanej przemocy, uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Czerwieńsk wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- 1) dorośli mieszkańcy gminy
- 2) dzieci i młodzież szkolna z terenu gminy
- 3) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

Uwagi:

- Badania ankietowe zostały prowadzone na terenie Gminy Czerwieńsk w 2015 roku.
- Dane dotyczące Gminy Czerwieńsk, które zostały umieszczone w raporcie, uzyskano na podstawie metryki przesłanej przez Przewodniczącą Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Położenie gminy, dane administracyjne i demograficzne¹

Wiejsko - miejska gmina Czerwieńsk położona jest w powiecie zielonogórskim, w województwie lubuskim. Powierzchnia gminy to 195.93 km², (gęstość zaludnienia wynosi 51 osób/km²), a jej siedzibą jest Urząd Miasta i Gminy przy ul. Rynek 25 w Czerwieńsku. Aktualnie urzędującym burmistrzem Czerwieńska jest Piotr Iwanus.

Na gminę Czerwieńsk składa się 13 następujących wsi sołeckich: Będów, Bródki, Dobrzęcin, Leśniów Mały, Leśniów Wielki, Nietków, Nietkowice, Płoty, Sycowice, Sudoł, Wysokie oraz Zagórze. 51% obszaru gminy obejmują użytki leśne, a 35% to użytki rolne.

Ludność gminy to 9620 osób. Pod koniec roku 2013 wskaźnik ludności w wieku produkcyjnym wynosił 6559 osób, co stanowi 65,7% mieszkańców gminy, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym to liczba 1472 – 14,7%.

Na terenie gminy Czerwieńsk funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- 5 przedszkoli w tym jedno publiczne,
- 5 szkół podstawowych w tym jedna z oddziałem integracyjnym, oraz jedna niepubliczna,
- gimnazjum publiczne,
- liceum ogólnokształcące.

¹ www.stat.gov.pl stan na dzień 07.01.2014 r.

Raport dotyczący informacji statystycznych za lata 2012 – 2014

Rynek alkoholowy

Na przełomie lat 2012 – 2014 zauważyć można zmniejszenie ilości punktów sprzedających alkohol na terenie Gminy. W 2012 rok funkcjonowało 47 takich miejsc, w 2013 – 42, natomiast w roku 2014 liczba punktów sprzedających alkohol wynosiła 34.

Ilość punktów sprzedających napoje alkoholowe			
lata	2012	2013	2014
Punkty ogółem:	47	42	34
Do spożycia poza miejscem sprzedaży	39	34	30
W tym wg zawartości alkoholu powyżej 18%	27	26	25
Do spożycia w miejscu sprzedaży	8	8	4
W tym wg zawartości alkoholu powyżej	6	5	4

18%			
-----	--	--	--

Skala problemów społecznych w Gminie Czerwieńsk – dane statystyczne

1. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

Rodzaj zdarzenia		Liczba w poszczególnych latach		
		2012	2013	2014
Interwencje		55	48	32
Rodziny dotknięte przemocą		31	43	33
Ofiary przemocy w rodzinie		36	48	37
W tym	kobiety	31	36	30
	mężczyźni	4	9	4
	małoletni (do 13 r.ż.)	-	1	1
	nieletni (13-18 lat)	1	2	2
Sprawcy przemocy domowej		31	43	34
W tym	kobiety	1	2	
	mężczyźni	30	41	
	małoletni nieletni	-	-	
Sprawcy przemocy domowej pod wpływem alkoholu		20	27	12
W tym	kobiety	-	1	1
	mężczyźni	20	26	11
	małoletni nieletni	-	-	-
Dzieci obecne przy interwencji		37	32	23

2. W związku z procedurą „Niebieskich Kart”

Ilość sporządzonych wniosków		Liczba w poszczególnych latach		
		2012	2013	2014
Ogółem		56	50	35
Sporządzone przez	Ośrodek Pomocy Społecznej	2	4	-
	Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1	-	-
	Placówki Służby Zdrowia	-	-	1
	Placówki szkolno - wychowawcze	-	1	2
	Sądy i prokuratury	-	-	-
	Policja	53	45	32
	Inne instytucje i organizacje	-	-	-

**Pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych w Gminie Czerwieńsk –
dane statystyczne**

I Ośrodek Pomocy Społecznej

Ilość rodzin korzystających z pomocy		Liczba w poszczególnych latach		
		2012	2013	2014
Ogółem		417	444	419
W tym z powodu problemów uzależnień		28	35	39
Rodzaje udzielonej pomocy		2012	2013	2014
świadczenia niepieniężne	ilość rodzin	195	244	226
	ilość osób	698	825	754
świadczenia pieniężne	ilość rodzin	382	390	384
	ilość osób	1053	1089	1024
świadczenie porady	ilość rodzin	538	613	552
	ilość osób	1530	1714	1396
Powody przyznanej pomocy		2012	2013	2014
niepełnosprawność	ilość rodzin	169	180	179
	ilość osób	400	432	411
bezrobocie	ilość rodzin	259	253	233
	ilość osób	836	825	879
ubóstwo	ilość rodzin	338	353	136

	Ilość osób	926	995	546
bezradność opiek.- wych.	ilość rodzin	101	1265	72
	Ilość osób	384	502	151
osoby dotknięte długotrwałą chorobą	ilość rodzin	27	73	72
	Ilość osób	49	144	151
alkoholizm	ilość rodzin	28	35	39
	Ilość osób	53	82	79

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową

Aktywność zawodowa odbiorców pomocy społecznej	Liczba osób w poszczególnych latach		
	2012	2013	2014
pracujący	115	137	133
bierni zawodowo	707	721	700
na zasiłku dla bezrobotnych	194	129	98
bezrobotni bez prawa do zasiłku	74	134	133
osoby w wieku aktywności zawodowej, ale nie zarejestrowane w PUP z różnych powodów	89	103	73

II Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Działalność GKRPA w poszczególnych latach

Rok 2012 - Posiedzenia KRPA (ogółem **16**) w tym:

- Ogólne posiedzenia Komisji - **12**
- Ilość przeprowadzonych rozmów interwencyjno-motywacyjnych - **33**
- Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych - **24**
- Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych(ogółem **37**) w tym:

- dotyczących jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych - **10**
- dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży - **27**
- Postanowienia negatywne - **0**

Rok 2013 - Posiedzenia KRPA (ogółem **17**) w tym:

- Ogólne posiedzenia Komisji - **12**
- Ilość przeprowadzonych rozmów interwencyjno-motywacyjnych - **39**
- Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych - **24**
- Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych(ogółem **35**) w tym:
 - dotyczących jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych - **9**
 - dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży - **26**
 - Postanowienia negatywne – **0**

Rok 2014 - Posiedzenia KRPA (ogółem **17**) w tym:

- Ogólne posiedzenia Komisji - **13**
- Ilość przeprowadzonych rozmów interwencyjno-motywacyjnych - **29**
- Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych - **17**
- Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych(ogółem 32) w tym:
 - dotyczących jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych - **8**
 - dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży - **24**
 - Postanowienia negatywne - **0**

Działalność GKRPA w zakresie interwencyjno –motywującym

W roku 2012 do Komisji wpłynęło:

- wniosków o leczenie odwykowe - **17**
- zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych - **26**

- wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego – **14**

W roku 2013 do Komisji wpłynęło:

- wniosków o leczenie odwykowe - **39**
- zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych - **12**
- wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego – **12**

W roku 2014 do Komisji wpłynęło:

- wniosków o leczenie odwykowe - **42**
- zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych - **26**
- wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego - **16**

Wiedza o psychologicznych aspektach choroby alkoholowej i mechanizmach przemocy domowej jest niezwykle potrzebna w pracy socjalnej i dydaktycznej. Stąd członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracownicy GOPS oraz nauczyciele szkół gminnych stale podnoszą swoje kompetencje w zakresie pracy z osobami zagrożonymi tymi dysfunkcjami. **W 2012 roku zorganizowano dwa takie szkolenia, w 2013 – 3, a w 2014 roku zrealizowano 2 szkolenia doskonalące.**

III Punkt Konsultacyjno – Terapeutyczny dla osób uzależnionych i współuzależnionych

Na terenie Gminy Czerwieńsk prężnie działa świadcząc pomoc osobom uzależnionym i współuzależnionym Punkt Konsultacyjno – Terapeutyczny. Z pomocy świadczonej przez specjalistów skorzystało w roku 2012 – **303** osoby, w 2013 – **297** osób, natomiast w 2014 roku była to liczba **318** osób.

W Punkcie Konsultacyjno – Terapeutycznym w Czerwieńsku zatrudnionych jest dwóch specjalistów o następującym wykształceniu:

- **Osoba I** – tytuł magistra – Specjalista terapii uzależnień,
- **Osoba II** – tytuł magistra – Specjalista terapii uzależnień i współuzależnień.

Zakres działań w/w terapeutów to:

1. Motywowanie do podjęcia terapii osób uzależnionych i członków ich rodzin
2. Udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu
3. Rozpoznawanie przemocy w rodzinie i udzielanie stosownego wsparcia w zakresie powstrzymywania przemocy
4. Terapia grupowa i indywidualna

Ilość udzielonych konsultacji w Punkcie Konsultacyjno – Terapeutycznym			
Lata	2012	2013	2014
Osobom uzależnionym	254	272	301
Osobom współuzależnionym	77	98	147

Jak wynika z powyższej tabeli z roku na rok w Gminie Czerwieńsk wzrasta liczba osób uzależnionych sięgających po pomoc specjalistów. Co ważne, widoczny jest na przełomie trzech lat niemal **dwukrotny** wzrost liczby konsultacji udzielnych osobom współuzależnionym. Świadczy to o wrastającej w lokalnej społeczności świadomości na temat problemu jakim jest współuzależnienie, a także o łatwym dostępie do form pomocy świadczonych przez Punkt Konsultacyjno – Terapeutyczny.

IV Grupy samopomocowe - Klub Abstynenta

Średnia ilość osób uczestniczących w mitingu w roku:

- a. 2012 – **31**
- b. 2013 – **26**
- c. 2014 – **22**

V Poradnia socjoterapeutyczna

Pomoc poradni socjoterapeutycznej	Liczba osób w poszczególnych latach		
	2012	2013	2014
Ilość osób które skorzystały z pomocy	285	340	346
W tym z problemami alkoholowymi	80	120	102

W poradni socjoterapeutycznej zatrudniony jest specjalista o następujących kwalifikacjach:

- **Osoba I** – tytuł dr hab. Nauk społecznych –Terapeuta zaburzeń zachowań.

Zakres działań:

1. Terapia zaburzeń zachowań dzieci i osób dorosłych.
2. Rozpoznawanie przemocy w rodzinie i udzielanie stosownego wsparcia w zakresie powstrzymywania przemocy.
3. Rozpoznawanie potrzeb edukacyjnych, wychowawczych, materialnych i socjalnych, uczniów wymagających szczególnej opieki i pomocy pedagoga.

VI Doradztwo Prawne i Psychologiczne Dla Osób Pokrzywdzonych Przepęstwem

Od 2012 do 2014 roku przy OPS w Czerwieńsku organizowane były porady prawne i psychologiczne dla osób pokrzywdzonych przęstwem. Od 1 stycznia 2015 prowadzone są bezpłatne świadczenia pomocy prawnej i psychologicznej dla mieszkańców Gminy Czerwieńsk. W styczniu 2015 roku Gmina zawarła porozumienie ze Stowarzyszeniem Wspierania Aktywności Obywatelskiej „CIWIS SUM” w Zielonej Górze.

Porady psychologiczne dotyczyły następujących kwestii: 8 porad na temat przemocy psychicznej, 9 porad przeciwko rodzinie oraz jedna porada – przeciwko rodzinie i opiece.

Porady prawne dotyczyły następujących kwestii: 8 porad w sprawach przeciwko rodzinie i opiece, 5 porad w sprawach przeciwko mieniu oraz po jednej poradzie w sprawach przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko wolności, przeciwko rodzinie i opiece.

Działania profilaktyczne w Gminie Czerwieńsk – dane statystyczne

W Gminie Czerwieńsk organizowane są liczne działania profilaktyczne. Skierowane one są do osób dorosłych – nauczycieli i rodziców – a także do dzieci i młodzieży.

Działania te przyjmują różne formy – programów profilaktycznych, warsztatów, kolonii i obozów z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież, skierowane do grup rówieśniczych, pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Z roku na rok wzrasta w Gminie Czerwieńsk ilość wymienionych działań, jak i zwiększa się liczba rodziców w nich uczestniczących.

Poniżej przedstawiono poszczególne oddziaływania profilaktyczne w poszczególnych latach.

Rok 2012

Nazwy programów i warsztatów:

- „Szkoła bez przemocy”,
- „Narkotykom mówimy - Nie!”,
- „Niebieski dzień”,
- „Festiwal z przesłaniem”,
- Gminny projekt „Postaw na Rodzinę”.

Wymienionymi programami w 2012 roku zostało objętych 700 uczniów, 450 rodziców oraz 32 nauczycieli.

Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży:

- Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym – **objętych 70 osób,**
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych – **objętych 130 osób,**

- Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież, skierowane do grup rówieśniczych np. kluby dyskusyjne, dyskoteki bezalkoholowe, audycje radiowe itp. – **objętych 330 osób**,
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – **objętych 400 osób**,
- Inne np. produkcja filmów z przesłaniem, zajęcia integracyjne z grupami dzieci z Niemiec i inne zajęcia artystyczne, taneczne – **objętych 400 osób**.

Rok 2013

Nazwy programów i warsztatów:

- Warsztaty o tematyce cyberprzemocy, radzenie sobie ze stresem, przemocą rówieśniczą w szkole, domu i rodzinie,
- „Jestem zdrowy – nie ulegam nałogom”,
- „Agresji mówimy – Nie!”,
- „Wyhamuj w porę”,
- „Niebieski Dzień”,
- Gminny projekt „Postaw na Rodzinę”,
- „Twoje życie – w twoich rękach”.

Wymienionymi programami w 2013 roku zostało objętych 720 uczniów, 500 rodziców oraz 45 nauczycieli.

Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży:

- Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym – **objętych 36 osób**,
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych – **objętych 10 osób**,
- Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież, skierowane do grup rówieśniczych np. kluby dyskusyjne, dyskoteki bezalkoholowe, audycje radiowe itp. – **objętych 220 osób**,

- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – **objętych 60 osób**,
- Inne (ilość osób np. produkcja filmów z przestaniem, zajęcia integracyjne z grupami dzieci z Niemiec i inne zajęcia artystyczne, taneczne – **objętych 400 osób**.

Rok 2014

Nazwy programów i warsztatów:

- „Bezpieczne zachowanie się w domu, szkole i na ulicy:
- „Gminny przegląd Teatrów Profilaktycznych”,
- „Dzień niebieski”,
- „Bezpieczeństwo w szkole”,
- „Program przeciwdziałania narkotyzmowi, dopalaczom i innym używkom”,
- „Program przeciwdziałania przemocy i agresji w szkole”,
- Gminny projekt „Postaw na Rodzinę”.

Wymienionymi programami w 2014 roku zostało objętych 700 uczniów, 600 rodziców oraz 45 nauczycieli.

Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży:

- Kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym – **objętych 6 osób**,
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych – **objętych 16 osób**,
- Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież, skierowane do grup rówieśniczych np. kluby dyskusyjne, dyskoteki bezalkoholowe, audycje radiowe itp. – **objętych 240 osób**,
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – **objętych 65 osób**,
- Inne (ilość osób np. produkcja filmów z przestaniem, zajęcia integracyjne z grupami dzieci z Niemiec i inne zajęcia artystyczne, taneczne – **objętych 260 osób**,

Problemy społeczne w świadomości mieszkańców gminy

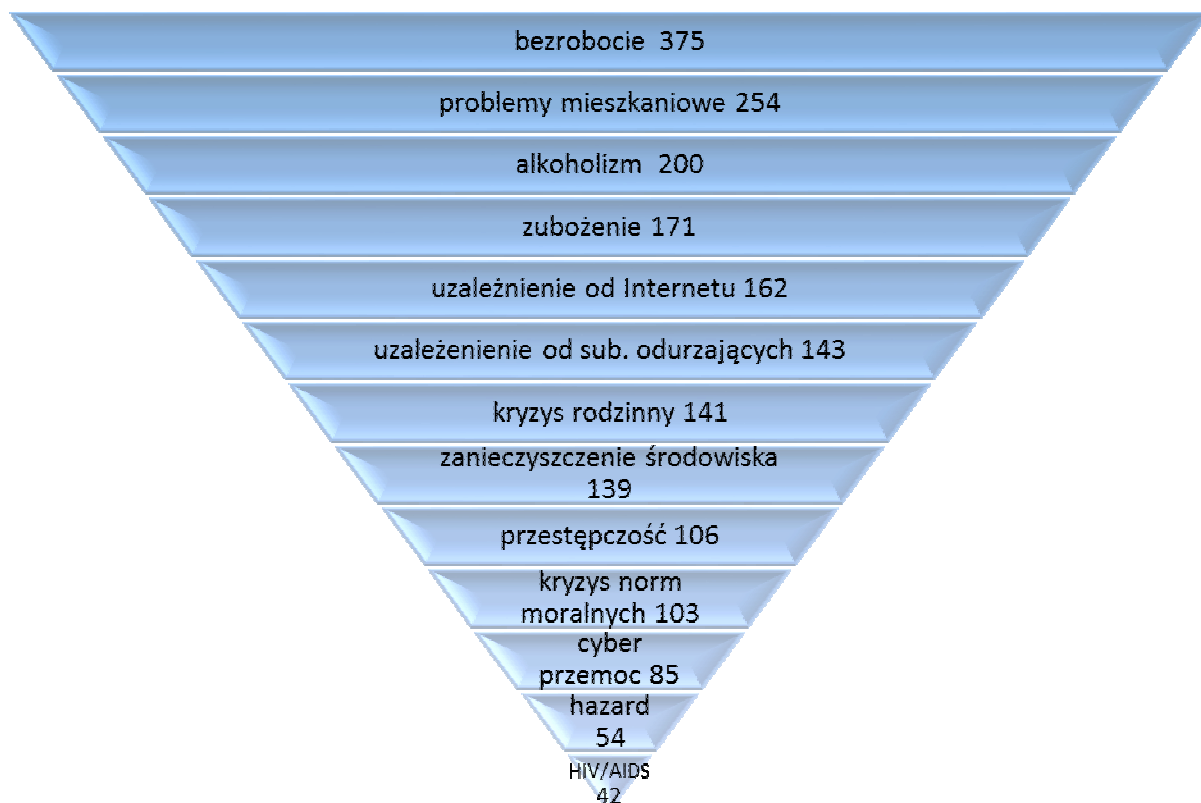
Dla określenia postaw mieszkańców gminy wobec potencjalnych problemów społecznych związanych z używaniem wybranych substancji psychoaktywnych oraz przemocą w rodzinie, w Gminie Czerwieńsk przeprowadzono badania ankietowe w trzech grupach respondentów, reprezentujących:

1. **dorostych mieszkańców gminy** – badania przeprowadzono na reprezentatywnej grupie **502** osób, w której 63% stanowiły kobiety a 37% mężczyźni,
2. **uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu gminy** – badania zrealizowano wśród **420** uczniów,
3. **pracowników punktów sprzedaży alkoholu w gminie** (10 osób).

Percepcja alkoholu i problemów alkoholowych na tle innych problemów społecznych gminy

Mieszkańcy Gminy Czerwieńsk, poproszeni o oszacowanie skali występowania różnych problemów społecznych w gminie na pierwszym miejscu usytuowali **bezrobocie**, uznając je za najbardziej palący problem pociągający za sobą szereg innych konsekwencji o charakterze psychologicznym i społecznym.

Diagram: Uszeregowanie problemów społecznych gminy przez mieszkańców wraz z ilością osób określających problem, jako istotny lub bardzo istotny



Na drugiej pozycji pod względem wagi spośród problemów społecznych, mieszkańcy gminy wskazują problemy mieszkaniowe, które niestety dość skutecznie wplatają się w problematykę bezrobocia. Problemem, który znalazł się na 3 miejscu jest alkoholizm.

Kolejnymi, najbardziej uciążliwym dla mieszkańców, trudnościami są zubożenie, uzależnienie od Internetu i substancji odurzających, kryzys rodzinny, zanieczyszczenie środowiska oraz wzrost przestępczości. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż stosunkowo niską pozycję na skali problemów gminy zajęły problemy związane z kryzysem norm moralnych, cyberprzemocą czy hazardem.

Trzy najczęściej wymieniane problemy w środowisku lokalnym to: bezrobocie, problemy mieszkaniowe oraz alkoholizm.

Pomimo, że alkoholizm zajął trzecią pozycję na skali problemów mieszkańców gminy, wielu widzi jego negatywne konsekwencje dookoła siebie. W ocenie 82 % badanych pijący alkohol nie stanowią potencjalnego zagrożenia bezpieczeństwa w środowisku lokalnym.

**Czy osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa lokalnego?
(dane w procentach)**



W zakresie oceny poziomu rozpowszechnienia zjawiska picia alkoholu w środowisku lokalnym, mieszkańcy gminy skłaniają się ku stwierdzeniu, iż spożycie alkoholu jedynie nieznacznie się zmienia i mimo coraz powszechniejszej wiedzy na temat zagrożeń, jakie niesie ze sobą choroba alkoholowa, sposób używania alkoholu pozostaje ten sam.

Zdaniem **47%** badanych, spożycie alkoholu zdecydowanie wzrosło na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat, przy czym dotyczy to zarówno pijących dorosłych jak i młodych ludzi. **48%** respondentów uważa, że sytuacja jest taka sama od wielu lat i nie dają się zauważyć żadne istotne zmiany w tym obszarze. Trzeba jednak zauważyć, że **6%** respondentów uznało, że spożycie alkoholu na przestrzeni ostatniej dekady znacznie zmalało.

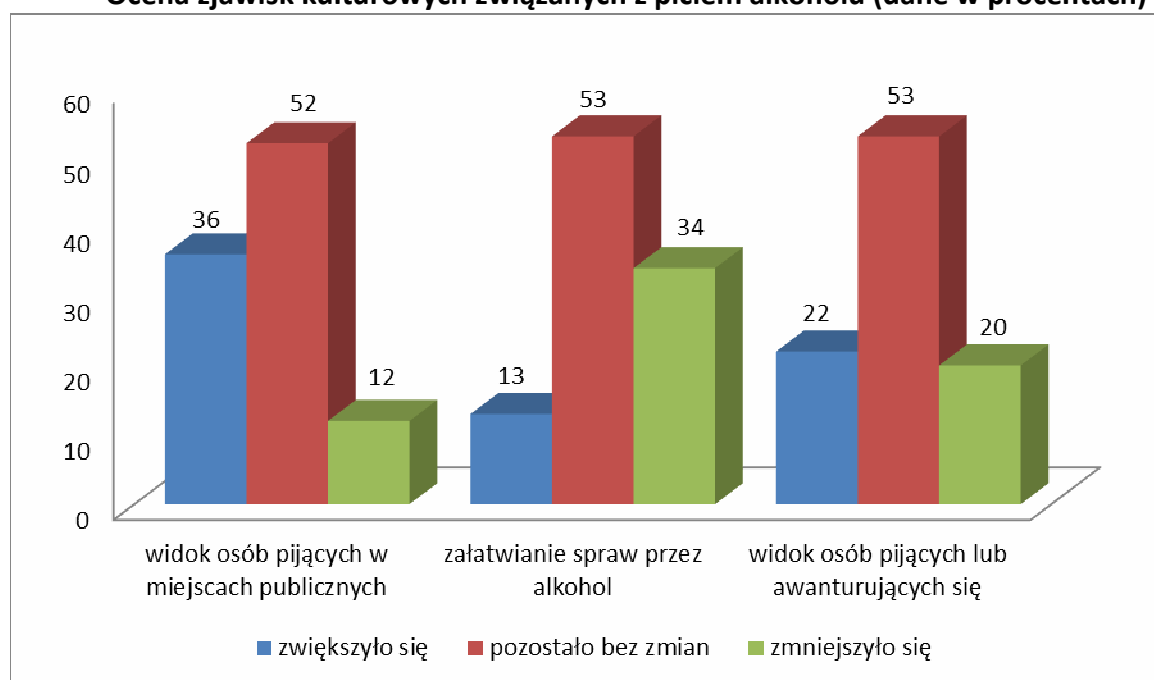
Interesująca z punktu widzenia percepcji problemów alkoholowych w środowisku jest ocena mieszkańców pewnych szczególnych zjawisk społecznych związanych z piciem alkoholu. Należą do nich kulturowo warunkowane zjawiska takie jak: „załatwianie” różnych spraw „przez alkohol”, kultura picia alkoholu, oraz tzw. widoczność osób pijących w środowisku. Jak pokazują wyniki badań, duża część respondentów dostrzega pozytywne zmiany w obszarze tych zjawisk.

34% badanych zauważa, iż popularny kiedyś zwyczaj rozstrzygania ważnych spraw z wykorzystaniem alkoholu tzw. „załatwianie” spraw przez alkohol jest coraz rzadziej

realizowany. **13%** badanych uważa, iż zjawisko to jest bardziej dostrzegalne niż przed laty, a **53%** badanych jest zdania, że sytuacja w tym zakresie jest taka sama od wielu lat, nie zmieniając się na lepsze ani gorsze.

20% mieszkańców gminy uważa, że kultura picia alkoholu poprawiła się w ostatnich latach, a co za tym idzie, rzadziej zauważalne są takie zjawiska jak upijanie się oraz awantury po alkoholu. Pozostali - uważają wręcz przeciwnie – wskazując, iż kultura picia jest na tym samym lub niższym poziomie.

Ocena zjawisk kulturowych związanych z pićm alkoholu (dane w procentach)



Zjawiskiem ciągle obecnym w środowisku jest, zdaniem badanych, widok osób pijących w miejscach publicznych. **52%** uważa, że sytuacja w tym zakresie jest taka sama od wielu lat, nie zmieniając się na lepsze ani gorsze. **36%** ocenia, że to zjawisko jest jeszcze bardziej dostrzegalne niż przed laty, chociaż **12%** wysuwa tezę o poprawie stanu rzeczy w tym zakresie.

Podsumowując – należy stwierdzić, że mieszkańcy gminy uznają problemy związane z alkoholem za bardzo znaczące w ich środowisku. Część mieszkańców gminy dostrzega również obecność osób pijących w swoim środowisku.

W związku z powyższym ważnym elementem było określenie poziomu świadomości mieszkańców co do instytucji w których osoby uzależnione od alkoholu i substancji odurzających mogą uzyskać pomoc w walce z nałogiem.

53% ankietowanych mieszkańców określiło, iż nie wie gdzie osoba uzależniona może szukać pomocy. **18%** wskazało na specjalistyczne instytucje zajmujące się leczeniem i terapią uzależnień wymieniając między innymi: ośrodek leczenia uzależnień, terapie odwykowe, służbę zdrowia w tym szpital oraz lekarza pierwszego kontaktu. **17%** wskazało na grupy wsparcia oraz spotkania anonimowych alkoholików. Kolejne **7%** mieszkańców gminy po pomoc zgłosiłoby się do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a **4 %** do Ośrodka Pomocy Społecznej. Natomiast **1%** ankietowanych zwróciłoby się z problemem do Policji.

Postawy wobec alkoholu dorosłych mieszkańców gminy

Spożycie alkoholu przez mieszkańców gminy

Spożycie alkoholu w Polsce od wielu już lat utrzymuje się ciągle na wysokim poziomie. O ile w latach dziewięćdziesiątych średnie spożycie szacowano na 6-7 litrów czystego alkoholu na głowę statystycznego Polaka, o tyle w roku 2005 było to już prawie osiem litrów, a w roku 2007 – 9,1 litra, natomiast w roku 2011 – 9,06² Cytowane dane są wyliczane na podstawie rejestrowanej sprzedaży napojów alkoholowych, a jak szacują specjaliści – poza rejestrowanym obiegiem znajduje się ok. 30% transakcji. Polacy piją dużo, często

² Dane Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, www.parpa.pl

przekraczając tzw. „próg trzeźwości”, a przy tym piją coraz młodszy ludź. ³ Nowe style życia, otwarcie granic, wymienialność towarów i usług spowodowały gwałtowny wzrost popytu na różnego rodzaju substancje psychoaktywne, w tym na alkohol. ⁴ Lata dziewięćdziesiąte – a w ich ramach przemiany transformacyjne spowodowały liberalizację polityki alkoholowej i wzrost globalnej jego konsumpcji. ⁵

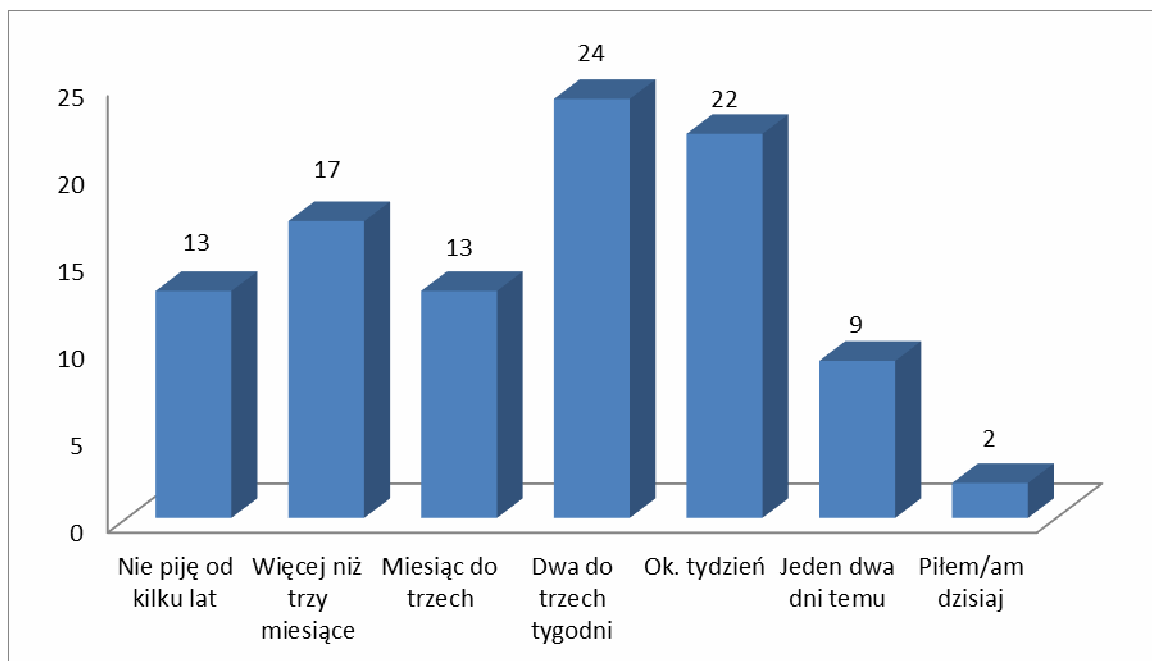
Deklaracje badanych mieszkańców gminy Czerwieńsk dotyczące aktualnych zachowań związanych ze spożywaniem alkoholu wskazują, że alkohol jest obecny w życiu badanych.

Czas, jaki upłynął od ostatniego spożycia alkoholu (dane w procentach)

³ A. Majchrowska, R. Bogusz, Addictions among students – demand for prevention, W: Jackowska I., Iskra M., Borzęcki A., Sztanke K. (red) Higieniczno-środowiskowe uwarunkowania zdrowia, Katedra i Zakład Higieny UM, Lublin 2008, s. 504.

⁴ A. M. Adamek, Substancje psychoaktywne. Świadomość zagrożeń. Wyd. Akademii Medycznej, Poznań 2000, s. 13.

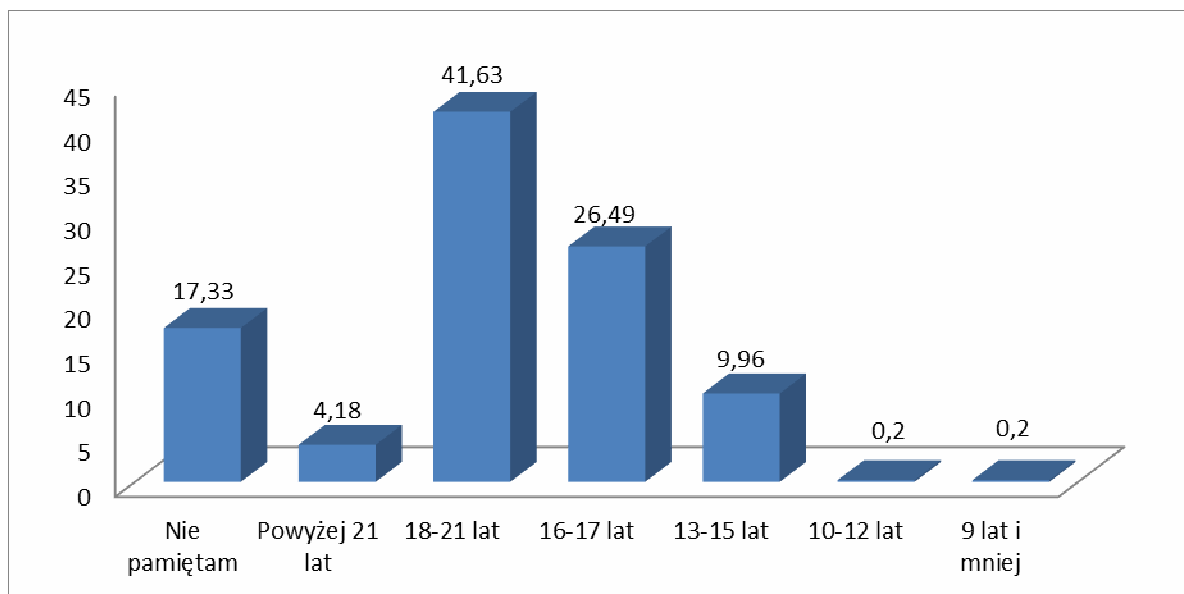
⁵ Moskaiewicz J., Świątkiewicz G. Nadużywanie substancji psychoaktywnych na tle innych problemów społecznych w Polsce, W: Piątkowski W., Brodński W. (red). Zdrowie i choroba. Perspektywa socjologiczna. Wyd. WSSG, Tycyn 2005, s. 204



Okazuje się, bowiem, iż w ciągu ostatnich trzech tygodni alkohol piło **55%** spośród przebadanych dorosłych mieszkańców gminy, przy czym w ciągu ostatniego tygodnia – **33%**. Spożycie alkoholu w dniu badania zadeklarowało **2%** respondentów. Wśród badanych było **13%** abstynentów lub osób, które nie używałyby alkoholu w ciągu ostatnich kilku lat. **17%** badanych deklaruje, że nie pije dłużej niż 3 miesiące. Ostatni kontakt z alkoholem w okresie od miesiąca do trzech - deklaruje **13%** dorosłych mieszkańców gminy.

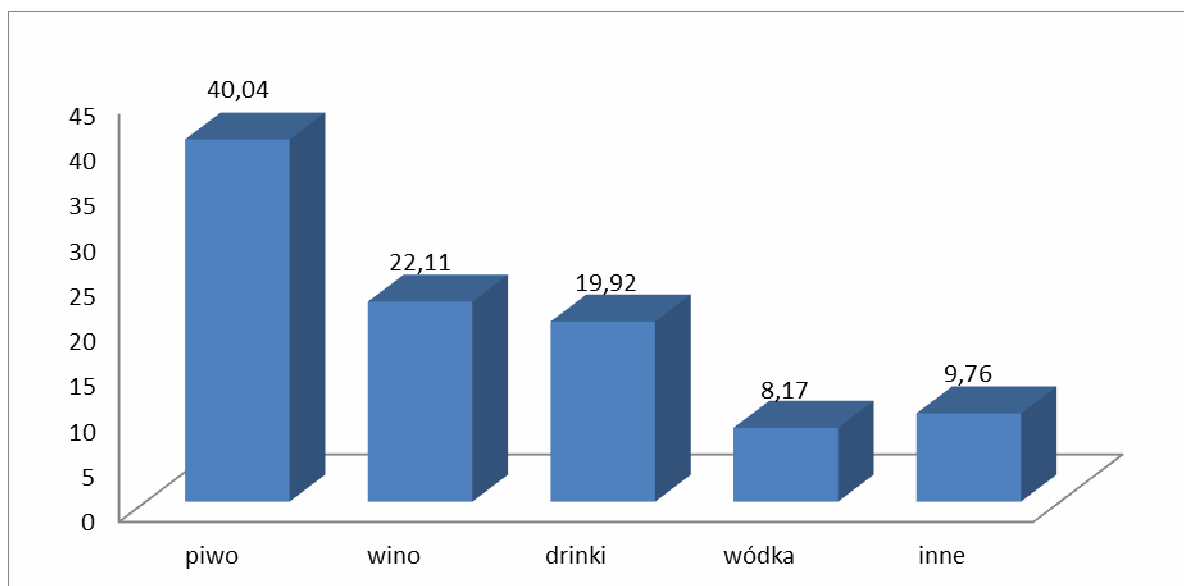
Oceniając z perspektywy czasu swój pierwszy kontakt z alkoholem – mieszkańcy częściej przyznają, że nastąpił on dosyć późno. W okresie przed 15 rokiem życia piło alkohol **10,36%** badanych. Powyżej 18 roku życia po raz pierwszy alkohol piło **45,81%** badanych, natomiast **26,49%** zadeklarowało inicjację alkoholową pomiędzy 16 a 17 rokiem życia. Nie pamięta faktu inicjacji alkoholowej lub nie chce podać jej momentu aż **17,33%** badanych.

Pierwszy kontakt z alkoholem dorosłych mieszkańców gminy Czerwieńsk (dane w procentach)



Interesujących danych dostarczają wyniki odpowiedzi na pytanie o rodzaj spożywanego najczęściej alkoholu przez mieszkańców gminy. Otóż okazuje się, że największy udział w strukturze spożycia ma piwo (40,04%), następnie wino (22,11%), a dalej drinki (19,92%) i wódka (8,17%).

Struktura spożycia alkoholu w gminie (dane w procentach)



Opinie na temat alkoholu

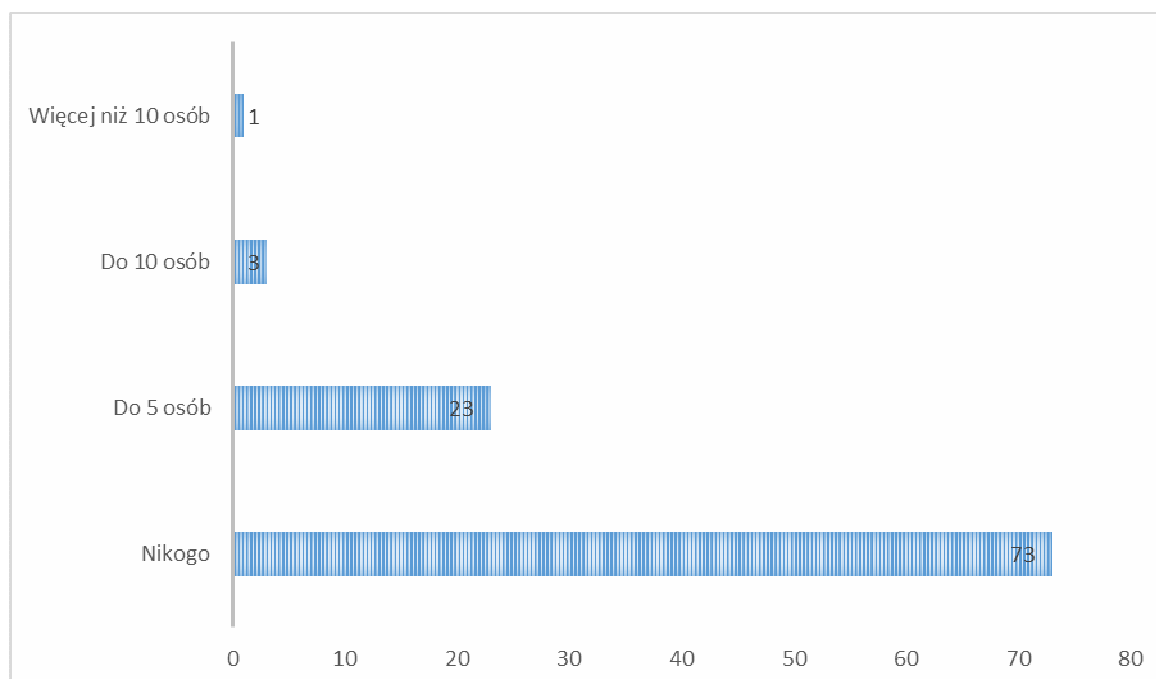
Wyniki badań wskazują na to, że niewielka część mieszkańców gminy ulega stereotypom związanym z piciem alkoholu. Spośród badanych **84%** potwierdza fakt, iż alkohol zawarty w piwie jest tak samo szkodliwy jak ten zawarty w wódce i innych wyżej procentowych alkoholach. Przy tym **11%** respondentów uważa alkohol w piwie za mniej szkodliwy niż w alkoholach wysokoprocentowych. Kolejne **5%** nie ma zdania na ten temat.

Mieszkańcy są dosyć radykalni w opiniach na temat dostępności alkoholu. **51%** badanych przesunęłoby dolną granicę wiekową dostępności alkoholu do 21 roku życia. Zdecydowana większość badanych (**67%**) uważa, że alkohol jest towarem szczególnym, stąd dostęp do niego powinien być ograniczony i kontrolowany.

Postawy wobec narkotyków dorosłych mieszkańców gminy

Spośród badanych mieszkańców gminy zdecydowana większość aż **73%** nie zna w swoim otoczeniu nikogo, kto używałby narkotyków, choć pozostali wskazują na znajomość od kilku do dziesięciu osób używających narkotyki.

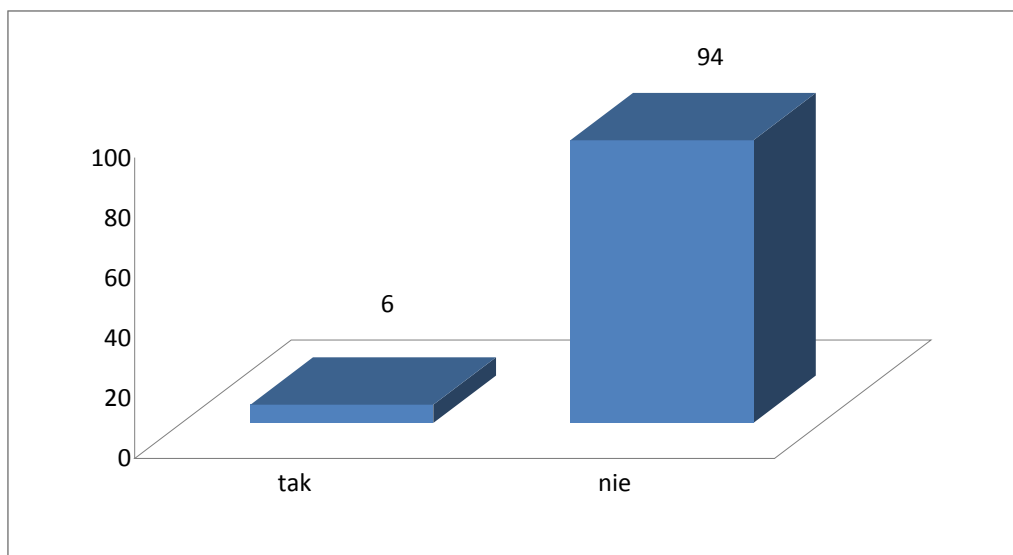
Znajomość osób używających narkotyków w środowisku badanych (dane w procentach)



Warto przypomnieć, że na skali znaczących problemów w gminie narkomania zajmowała stosunkowo niską pozycję.

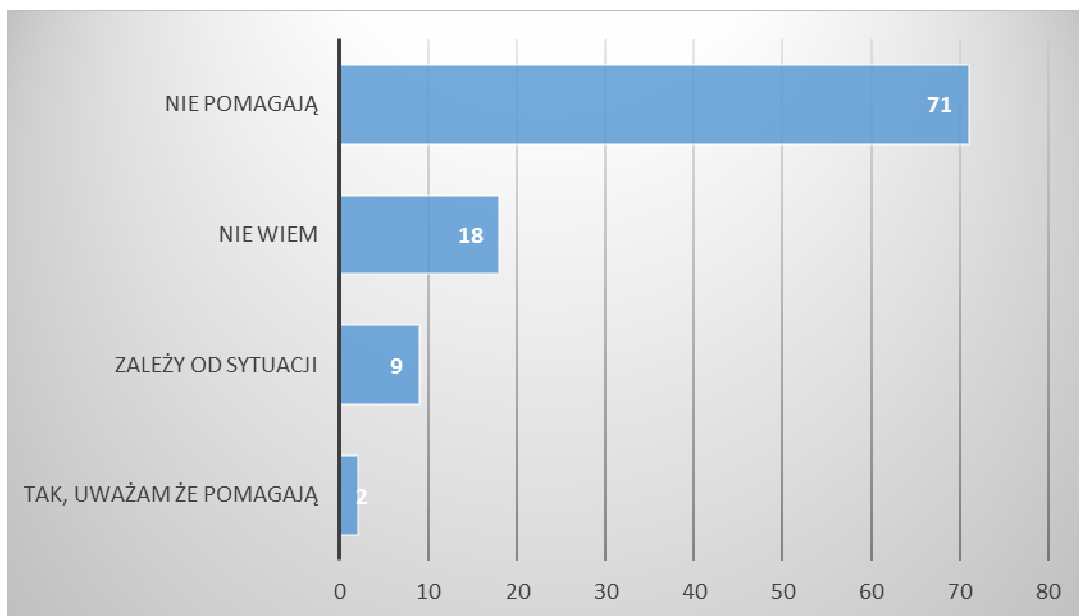
Bardzo mała część badanych osób posiada wiedzę na temat źródeł zaopatrywania się w narkotyki – tylko **6%** przebadanych dorosłych mieszkańców gminy wie gdzie i u kogo można je kupić.

Czy wiesz gdzie i u kogo można kupić narkotyki (dane w procentach)



Sięganie po alkohol w sytuacjach kryzysowych to jeden z sygnałów ryzykowanego picia alkoholu, mogącego grozić uzależnieniem. Również używanie narkotyków w takich sytuacjach nasila ich uzależniające działanie. Badani mieszkańcy gminy raczej nie są skłonni traktować alkoholu i narkotyków za dobry sposób na radzenie sobie ze stresem, choć wyniki badań wskazują na to, że pewna część mieszkańców ma na temat szkodliwe przekonania. Przeważająca większość badanych mieszkańców (**71%**) uważa, że nie pomagają one w kryzysie, jednocześnie **9%** uzależnia to od konkretnej sytuacji. Niepokojące jest także to, że **18%** badanych przyznaje, że nie posiada wiedzy na ten temat. Tylko **2%** badanych twierdząco odpowiedziało na to pytanie.

Czy alkohol lub narkotyki pomagają w sytuacji kryzysowej? (dane w procentach)



Mieszkańcy gminy są radykalni w zakresie poglądów dotyczących szkodliwości substancji zwanych dopalaczami. 98% badanych potwierdza, że działanie tych produktów może być równie szkodliwe, co stosowanie narkotyków.

Młodzież w gminie Czerwieńsk wobec problemów związanych z piciem alkoholu

Picie alkoholu

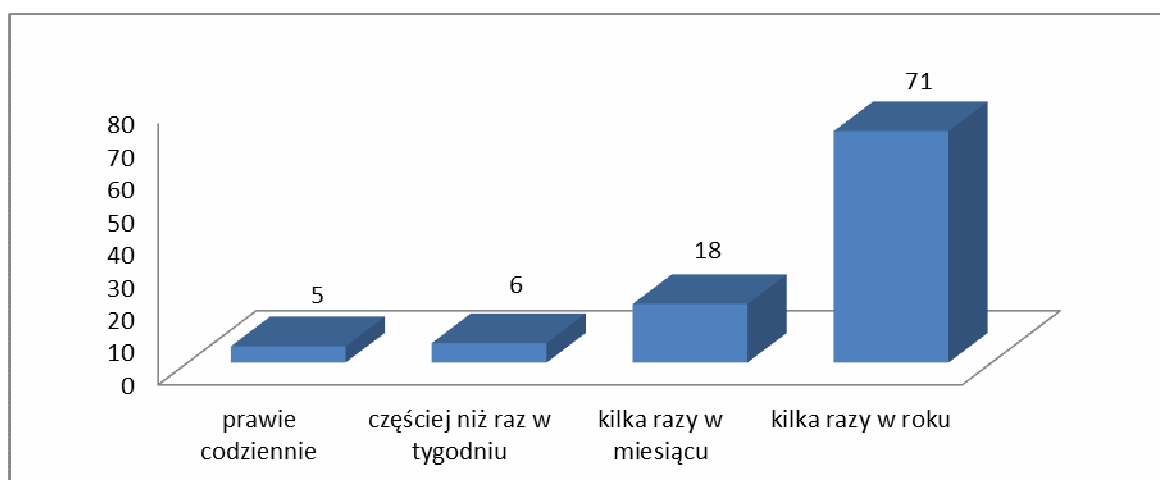
Poziom nadużywania alkoholu wśród dzieci i młodzieży w Polsce daje powód do niepokoju. Jak podaje Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, **do picia napojów alkoholowych przyznaje się ponad 92% uczniów III klas gimnazjalnych i ponad 96% uczniów II klas szkół średnich**. Natomiast **do upicia się w czasie ostatniego roku przyznało się niemal 50% piętnastolatków** (58% chłopców i 40% dziewcząt) i **ponad 65% siedemnastolatków** (74% chłopców i 54% dziewcząt).⁶

W gminie **Czerwieńsk kontakt** z alkoholem deklaruje **33%** uczniów. Spośród uczniów, którzy przyznali się do kontaktu z alkoholem, największa część po raz pierwszy spróbowała alkoholu na wakacjach (**56,43%**). W dyskotecce/pubie po raz pierwszy piło alkohol **8,57%** uczniów, na wagarach – **7,86%**. Pozostali wskazywali na inne okoliczności inicjacji alkoholowej. Do pierwszego kontaktu z alkoholem w szkole przyznało się **5,71%**. Spośród tych, którzy pili już alkohol – zdecydowana większość (**70%**) wskazuje, iż do „pierwszego razu” nikt ich nie namawiał, a alkohol pili z własnej inicjatywy. Do przebywania na terenie szkoły pod wpływem alkoholu przyznało się **12%** pijących uczniów.

Jak wskazują wyniki badań, młodzi ludzie piją alkohol raczej okazjonalnie. Kilka razy w roku deklaruje spożycie alkoholu **71%** pijących uczniów. Kilka razy w miesiącu sięga po alkohol **18%** uczniów. Częściej niż raz w tygodniu deklaruje spożywanie alkoholu **6%** pijących uczniów, kolejne **5%** uczniów sięga po alkohol prawie codziennie.

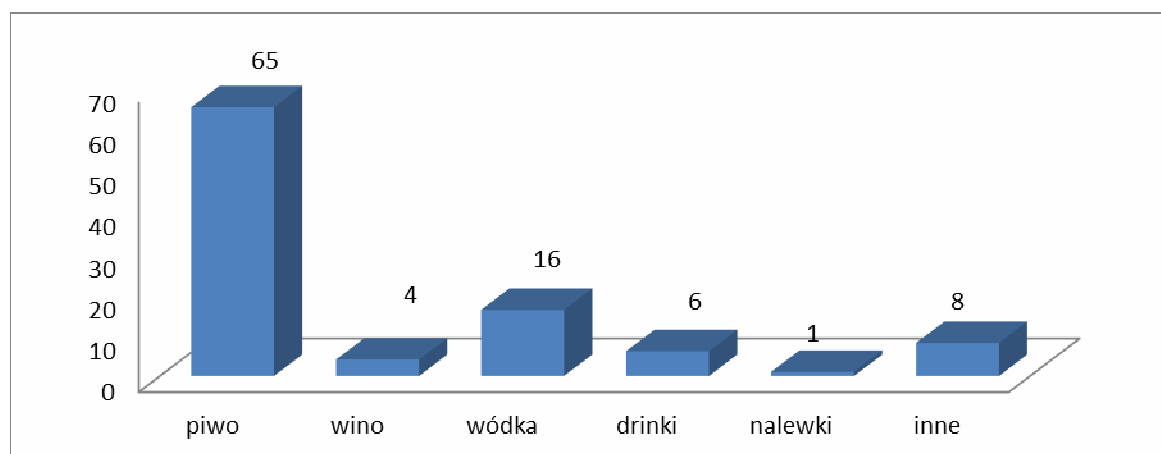
⁶ Dane Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, www.parpa.pl

Częstotliwość spożywania alkoholu przez uczniów (dane w procentach wyliczonych wobec uczniów deklarujących kontakt z alkoholem)



Najbardziej popularnym wśród młodzieży napojem jest piwo – **65%** badanych uczniów wskazuje, iż właśnie po nie sięga najczęściej. Na drugim miejscu plasuje się wódka (**16%** pijących uczniów), a następnie drinki (**6%**), wino (**4%**). Po inne niewymienione rodzaje alkoholu sięga **8%** ankietowanych uczniów. Cechy struktury spożycia alkoholu przez młodych ludzi w gminie Czerwieńsk przedstawia poniższy wykres.

Struktura spożycia alkoholu przez młodzież szkolną (dane w procentach wyliczonych wobec uczniów deklarujących kontakt z alkoholem)



Kolejnym istotnym czynnikiem poddanym badaniu jest **wiek inicjacji alkoholowej**. Zapytaliśmy uczniów: w jakim wieku po raz pierwszy spróbowałeś alkoholu? Uzyskane odpowiedzi przedstawiono w poniższej tabeli.

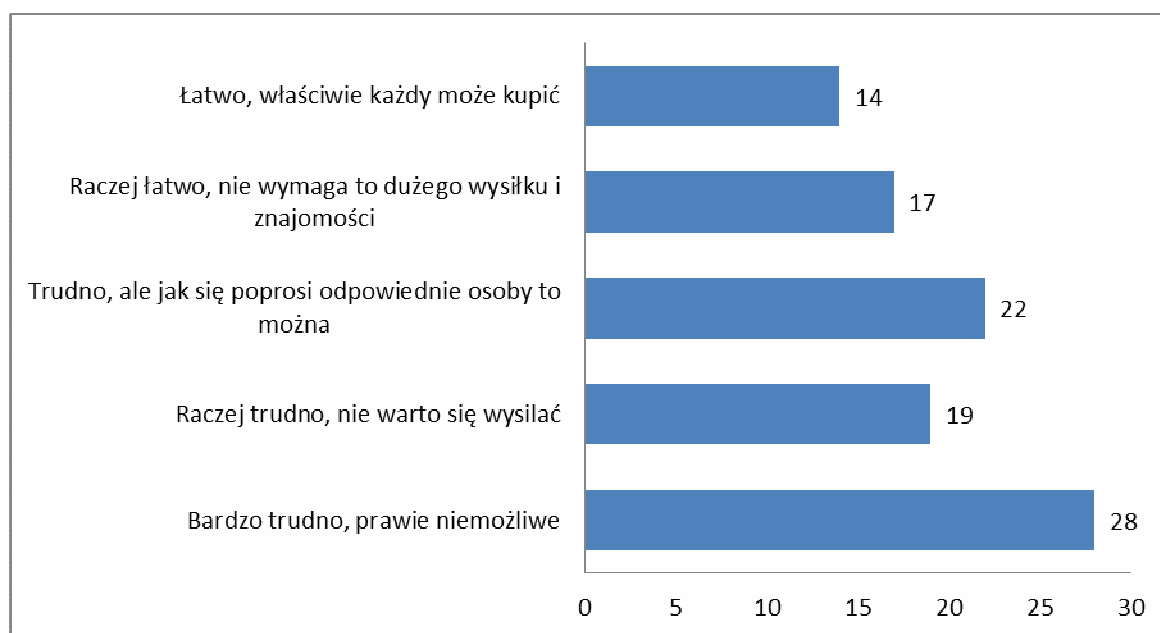
Wiek inicjacji alkoholowej

Odpowiedź	Liczba odp.	%
10 lat i mniej	10	7,87
11-12 lat	29	16,54
13-14 lat	39	30,71
15-17 lat	54	42,52
18 lat	3	2,36

Po zanalizowaniu wyników z powyższej tabeli można stwierdzić, że do pierwszego kontaktu z alkoholem dochodzi w wieku 15-17 lat. Ogólnie przyjęta norma w Polsce to 18 lat. Przerażający jest fakt, iż do spożywania alkoholu, jako osoba pełnoletnia zadeklarowało tylko nieco ponad 2% uczniów.

Kolejną ważną kwestią, którą poddaliśmy badaniu jest dostępność alkoholu dla uczniów w ich opinii. Rozkład odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Trudność zakupu alkoholu w opinii badanych uczniów (dane w procentach)



Jak wynika z powyższego wykresu **14%** uczniów nie widzi większych trudności w nabyciu alkoholu, a dla **17 %** badanych jest to zadanie raczej łatwe. **22%** ankietowanych określa

nabycie alkoholu za trudne, dla **19%** jest to zadanie raczej trudne, natomiast w opinii **28%** zakup alkoholu jest prawie nie możliwy.

Warto zwrócić uwagę na stosunek uczniów do alkoholu, jako „leku na problemy”. Niestety jedną ze strategii radzenia sobie ze stresem – mało konstruktywną – bywa sięganie po alkohol. Wśród badanych uczniów panują na ten temat różnorodne opinie.

- Budujący jest fakt, że więcej, niż co drugi badany (**66%**) uważa, że alkohol nie pomaga w sytuacji kryzysowej.
- Zarazem jednak **15%** uzależnia to od sytuacji.
- Dodatkowo **9%** stwierdza, wprost, że alkohol pomaga w trudnych sytuacjach.
- Znaczny odsetek przyznaje, iż po prostu nie posiada wiedzy na ten temat (**20%**).

Stosowanie narkotyków przez młodzież szkolną

Narkomania, z którą boryka się współczesne społeczeństwo polskie ma obecnie nowe oblicze. Dotyczy przede wszystkim ludzi młodych, przy czym trudno jest ustalić jakąkolwiek statystyczną prawidłowość odnośnie środowisk, które są „narkomanotwórcze”. Młodzi ludzie biorący narkotyki pochodzą zarówno z rodzin biednych jak i bogatych, pełnych i rozbitych, z małych miasteczek i dużych miast.⁷ Nie bez wpływu na to zjawisko pozostaje sytuacja ogólnospołeczna w Polsce. Chaos w dziedzinie aksjologicznej, brak autorytetów i ideałów a do tego bezrobocie, brak perspektyw, trudna sytuacja materialna wielu grup społecznych – są to zawsze czynniki sprzyjające narastaniu negatywnych zjawisk społecznych.

Zwiększyła się podaż i różnorodność narkotyków na nielegalnym rynku, a tym samym ich dostępność. Zmieniły się wzory używania jak i rodzaj najczęściej używanych substancji. Niepokojący jest fakt, że zmieniła się również ocena stosowania niektórych narkotyków, dopuszczająca używanie niektórych substancji w efekcie podążania za modą,

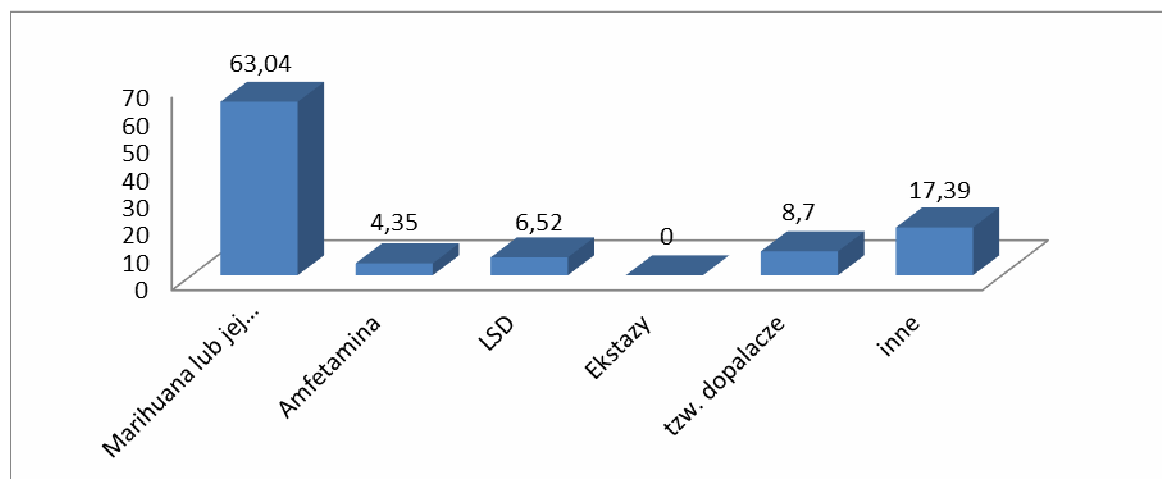
⁷ Węgrzecka-Gilul J. ABC narkotyków. Remedium 2004, 7, s. 8-9

gdzie narkotyki stają się elementem towarzyszącym zabawom młodzieży, czy wspomagają młodych ludzi w nauce.

Młodzieńcze eksperymentowanie z narkotykami sprowadza się najczęściej do doświadczeń z marihuaną, która jest najczęściej używanym przez młodzież narkotykiem.⁸

Młodzi ludzie – uczniowie szkół w gminie – stosunkowo rzadko przyznają się do doświadczeń z narkotykami. Spośród wszystkich badanych uczniów, średnio 10% uczniów przyznało, że miało kontakt z narkotykami.

Najczęściej używane narkotyki (dane w procentach wyliczonych wobec uczniów deklarujących kontakt z narkotykami)



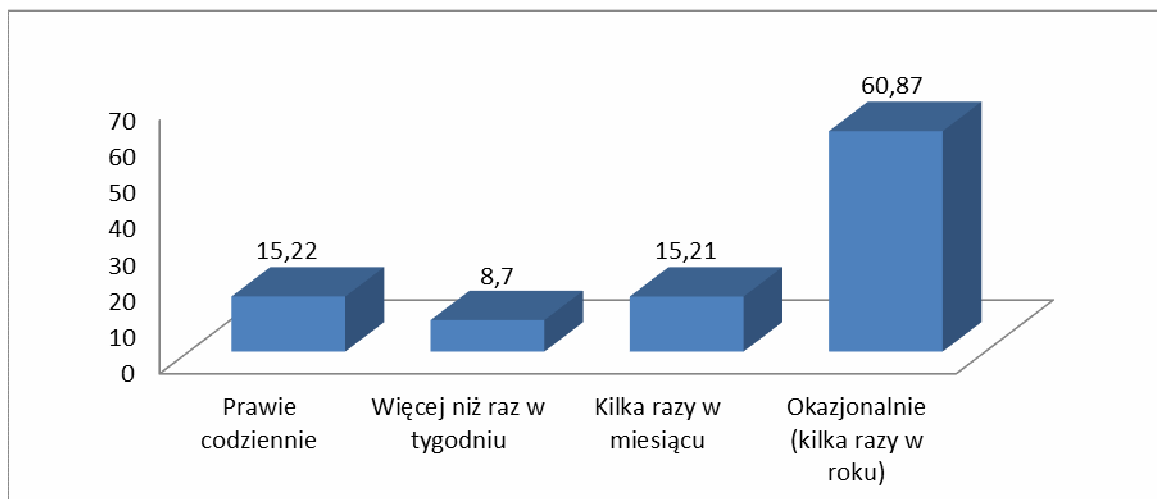
Podobnie jak wśród polskiej młodzieży, w gminie Czerwieńsk najpopularniejsza jest marihuana – do jej używania przyznaje się **63%** uczniów deklarujących kontakt z narkotykami.

Okoliczności pierwszego kontaktu z narkotykami są różnorodne. Spośród okoliczności wymienionych w badaniu, najliczniejsza grupa uczniów (**49%**) wskazała na wakacje, jako miejsce inicjacji narkotykowej. Rzadziej uczniowie wymieniali szkołę (**13%**) i dyskotekę (**13%**), a także węgry (**13%**). Pozostali uczniowie wskazali na inne, niewymienione w badaniu, okoliczności.

⁸ Kwiatkowski P. Propozycja nowego narzędzia do badania postawy młodzieży wobec eksperymentowania z narkotykami, W: Deptuła M. (red.). Diagnostyka, profilaktyka, socjoterapia w teorii i praktyce pedagogicznej. Wyd. UKW, Bydgoszcz 2005, s. 64

Pozytywnym aspektem w analizowanych badaniach jest fakt, iż większość uczniów **(60,87%)** deklarujących używanie narkotyków wskazuje, że sięgają po nie jedynie okazjonalnie.

Częstotliwość sięgania po narkotyki przez uczniów (dane w procentach wyliczonych wobec uczniów deklarujących kontakt z narkotykami)



Spośród wszystkich badanych uczniów – **11%** wie gdzie i u kogo można kupić narkotyki.

Trudność zakupu substancji odurzających w ocenie młodzieży szkolnej (dane w procentach)



Dla **46%** badanych uczniów zakup narkotyków leży poza zasięgiem ich możliwości i jest to według nich najtrudniejsza do zdobycia substancja psychoaktywna. **4%** uważa, że narkotyki są łatwo dostępnym towarem.

Uczniowie szkół w gminie mają świadomość, iż narkotyki nie są dobrym sposobem na rozwiązywanie ich problemów.

Zdecydowana większość z nich (**64,52%**) stwierdza zdecydowanie, że narkotyki nie pomagają w sytuacjach kryzysowych. Duży odsetek uczniów nie posiada wiedzy na ten temat (**21,2%**). Niemniej jednak **5,95%** młodych ludzi jest skłonna traktować narkotyki, jako antidotum na swoje problemy. Dodatkowo **7,62%** uzależnia to od sytuacji.

Młodzi ludzie w większości mają świadomość, co do szkodliwości dopalaczy. Poroszeni o wypowiedzenie się: czy dopalacze mogą być równie szkodliwe jak narkotyki, **92%** ankietowanych udzieliło twierdzącej odpowiedzi. Niepokojącym jest fakt, że **8%** młodych mieszkańców gminy Czerwieńsk nie widzi równiej szkodliwości dopalaczy i narkotyków.

Sprawdzono także wiedzę uczniów na temat substancji potocznie nazywanych dopalaczami . Procentowy rozkład odpowiedzi prezentuje poniższa tabela.

Zdaniem ankietowanych uczniów dopalacze to:		
Odpowiedź	%	Liczba odp.
Legalne, zupełnie bezpieczne, naturalne środki, które pomagają się odprężyć	4,53%	19
Nielegalne, zupełnie bezpieczne, naturalne środki, które pomagają się odprężyć	7,40%	31
Środki, których dystrybucja jest legalna, mogą jednak stanowić zagrożenie dla zdrowia, a nawet życia	13,84%	58
Środki, których dystrybucja jest nielegalna i mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia, a nawet życia	74,22%	311

Budującym jest fakt, iż niemal 75% uczniów we właściwy sposób wypowiedziało się na temat dopalaczy uważając, że są to środki, których dystrybucja jest nielegalna i mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia, a nawet życia biorących je osób. 13,8% uczniów jest zdania, że dopalacze są środkami legalnymi. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż niemal 7,5% uczniów stwierdziło, że dopalacze są substancjami nielegalnymi oraz, co niepokojące w opinii tej grupy są bezpiecznymi środkami pomagającymi się zrelaksować.

Zjawisko przemocy w środowisku lokalnym

W ostatnich latach do publicznej wiadomości dociera wiele informacji na temat różnych form przemocy, zarówno domowej jak i w środowisku lokalnym – w tym przede wszystkim w szkole. Badanie zjawiska przemocy, szczególnie domowej jest trudnym przedsięwzięciem, bowiem wymaga od respondenta podzielenia się bardzo trudnymi, intymnymi osobistymi doświadczeniami. W przypadku przemocy domowej, ofiary zmuszone są do przyznania się do osobistych porażek: jako żon, mężów, matek czy dzieci. Przemoc traktują, jako sytuację poniżającą, wstydliwą, stąd ogromne bariery przez przyznaniem się do tego typu incydentów.⁹

Badania CBOS dotyczące doświadczania zjawiska przemocy wśród Polaków pokazują, iż przemoc i różne formy agresji nie są czymś nadzwyczajnym w życiu Polaków. Spotykają się z nią coraz częściej na ulicy, w miejscach publicznych, w pracy, w szkole, środkach komunikacji miejskiej.

Ogółem, co piąty Polak (19%) w 2004 roku oraz co czwarty (23%) w 2009 przyznaje, że padł ofiarą przemocy fizycznej. Blisko co dziesiątemu (9%) przydarzyło się to na ulicy (lecz nie w pobliżu domu), minimalnie mniejszej grupie (8%) - w okolicy miejsca zamieszkania. W domu z aktami przemocy spotkało się 6% ankietowanych. Co dwudziesty (5%) był ofiarą przemocy w lokalu gastronomicznym - restauracji, kawiarni, na dyskotecę. Nieliczni doświadczyli agresji w pracy bądź w szkole, w środkach komunikacji lub w innym miejscu (po 2%).

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. Wprawdzie przyzwolenie na stosowanie kar

⁹ M. Wszędziółka, A. Majchrowska, Alkohol, papierosy, narkotyki oraz przemoc domowa w życiu uczniów z lubelskich szkół, W: Z. Kawczyńska-Butrym (red.) Uzależnienia w doświadczeniach lubelskiej młodzieży – diagnoza zjawiska, Wyd. Liberduo, Lublin 2009, s. 59

fizycznych, jako środka wychowawczego ma w Polsce coraz mniej zwolenników, jednak opinia publiczna jest wciąż sceptycznie nastawiona, co do wprowadzenia całkowitego zakazu stosowania kar fizycznych wobec dzieci. Za jej głosem do niedawna szło także polskie prawo, dopuszczające stosowanie kar fizycznych, jeżeli nie powodują one uszczerbku na zdrowiu dziecka.¹⁰ Pomimo, iż bicie dzieci w celach wychowawczych ma wciąż duże grono zwolenników – połowa uczestników (51,0%) ogólnopolskich badań z roku 2008 sprzeciwia się wprowadzeniu zakazu bicia dzieci, ponad trzy-czwarte (78,0%) uważa, że są takie sytuacje, kiedy trzeba dać „klapsa”, zaś dwie-piąte (41,0%) zgadza się ze stwierdzeniem, że „lanie nikomu nie zaszkodziło” – skala tego zjawiska maleje.¹¹ W roku 1998 tylko ponad dwie-piąte (43,0%) rodziców twierdziło, że ich dzieci nie są bite, w roku 2009 jest już ich ponad dwie-trzecie (69,0%).¹² Powszechnie obowiązujące (90,0%) jest także przekonanie o konieczności powstrzymywania się od nadużywania władzy rodzicielskiej. Nawet sami zwolennicy karania fizycznego przyznają się, iż kary takie są upokarzające dla dzieci.¹³

Przemoc w opiniach dorosłych mieszkańców gminy

Dorośli mieszkańcy gminy Czerwieńsk również w zdecydowanej większości są przekonani, co do tego, iż kary fizyczne i surowe traktowanie dziecka nie stanowią dobrej metody wychowawczej. Warto jednak poznać szczegółowy rozkład odpowiedzi na pytania oscylujące wokół problematyki przemocy.

Wśród mieszkańców gminy można zidentyfikować grupę dorosłych, którzy są zwolennikami rygorystycznego wychowywania dzieci. Potwierdza to fakt, że **20% badanych uważa, iż dziecko powinno bać się rodziców**, bo wtedy łatwiej jest uzyskać posłuszeństwo i szacunek. **Przeciwnych** takiej postawie jest **80%** respondentów, którzy twierdzą, że dziecku w okresie dorastania nie powinien towarzyszyć lęk przed rodzicami. Większość dorosłych **(71%) jest przeciwna** stwierdzeniu, że surowe traktowanie dziecka hartuje go, dając większe szanse na sukces wychowawczy, a dziecku pomoże lepiej sobie radzić w przyszłości, ale część mieszkańców gminy **(29%)** konsekwentnie dowodzi, iż surowe traktowanie dziecka zwiększa sukces wychowawczy.

¹⁰ Komunikat z badań CBOS: Przemoc i konflikty w domu, Warszawa, marzec 2009.

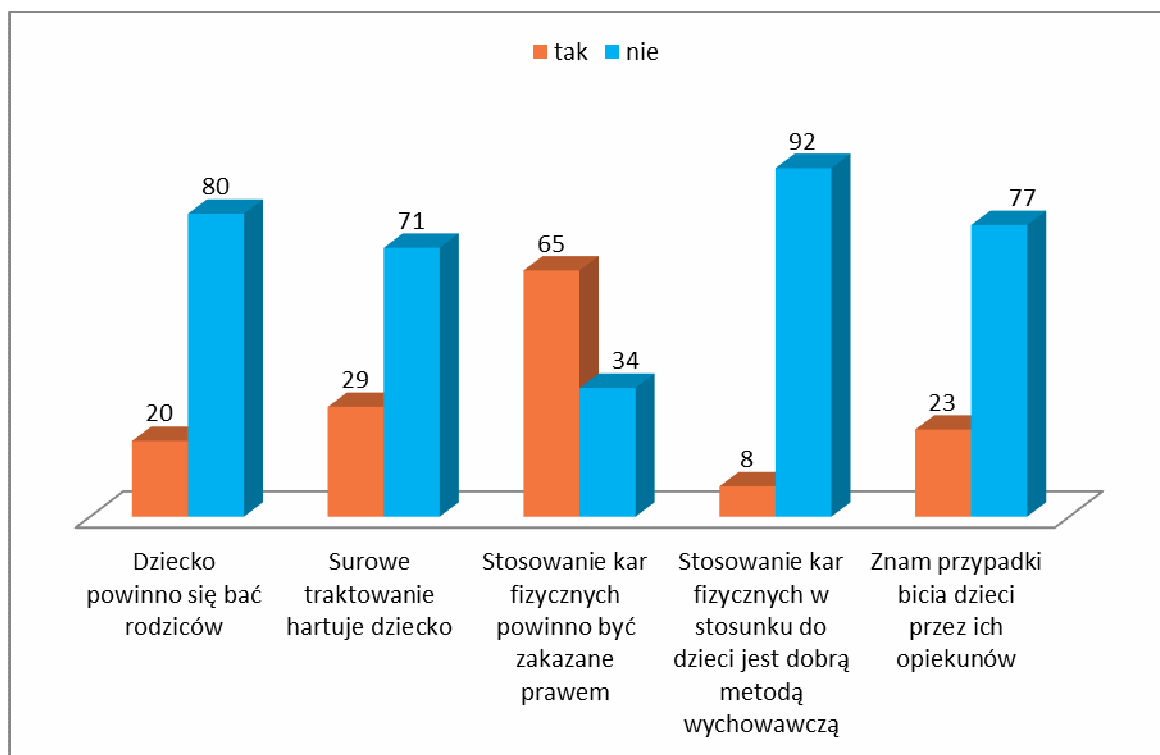
¹¹ Komunikat z badań CBOS: Społeczne przyzwolenie na bicie dzieci, Warszawa, lipiec 2008.

¹² Komunikat z badań CBOS: Przemoc i konflikty w domu, Warszawa, marzec 2009.

¹³ Komunikat z badań CBOS: Społeczne przyzwolenie na bicie dzieci, Warszawa, lipiec 2008.

Mieszkańcy gminy są zwolennikami regulacji prawnych w tym zakresie. **Za wprowadzeniem** (już obowiązującego) ustawowego zakazu bicia dzieci opowiada się **65%**, pozostałe **35%** jest przeciwnych tego typu prawnej regulacji.

Opinie mieszkańców gminy dotyczące wychowania dzieci (dane w procentach)



Niemal wszyscy badani mieszkańcy gminy (**92%**) **nie pochwalają** stosowania kar cielesnych w procesie wychowywania dzieci. Choć **8%** z nich nadal uważa, że stosowanie kar fizycznych jest dobrą metodą wychowawczą. Trzeba przy tym zaznaczyć, że część badanych (**23%**) wskazuje, iż **zna** w swoim środowisku przypadki bicia dzieci przez swoich opiekunów.

Jeżeli chodzi o częstotliwość spotykania się ze zjawiskiem przemocy w rodzinie w otoczeniu ankietowanych mieszkańców **69%** uważa, iż są to sytuacje bardzo rzadko spotykane. **1,5%** mieszkańców zadeklarowało, iż sytuacje przemocy w rodzinie to zjawisko bardzo często spotykane. **6%**, że spotyka się z nim dosyć często. Natomiast **23,5%** nie ma zdania na ten temat. Jednocześnie **95%** jasno odpowiada, iż przemoc w rodzinie jest przestępstwem.

W opinii mieszkańców osobą odpowiedzialną za przemoc jest:

- sprawca – **80%** odpowiedzi,
- ofiara i sprawca – **13%** odpowiedzi,
- ofiara przemocy – **1%** odpowiedzi,
- nie ma zadania na ten temat **6%** respondentów.

Ofiarą przemocy w rodzinie, której świadkiem byli badani mieszkańcy gminy Czerwieńsk według **75%** była dorosła kobieta. **23%** mieszkańców było świadkiem przemocy wobec dziecka, **7%** wobec osoby starszej, **5%** wobec dorosłego mężczyzny, natomiast **3%** odpowiedzi dotyczyło osoby niepełnosprawnej.

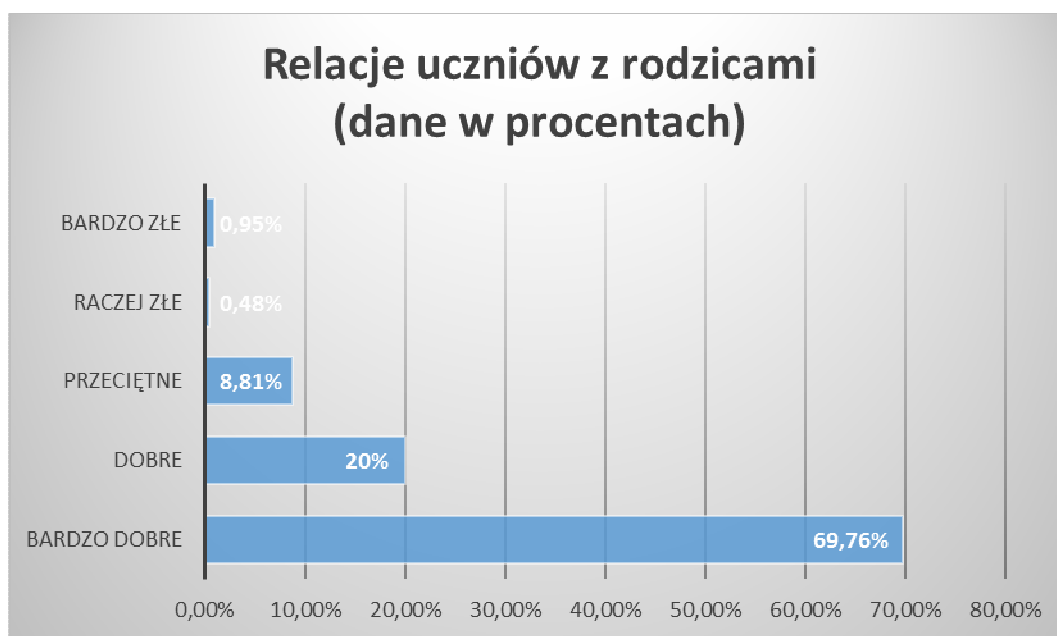
W związku z powyższym ważnym elementem było określenie poziomu świadomości mieszkańców co do instytucji do których osoby doznające przemocy mogą zgłosić się po pomoc, oraz w jakim stopniu mogą liczyć na wsparcie z ich strony. Rozkład odpowiedzi prezentuje poniższa tabela.

Na pomoc której z instytucji i w jakim stopniu może liczyć ofiara przemocy w Twoim rejonie zamieszkania?					
	zdecydowanie tak	raczej tak	w umiarkowanym stopniu	raczej nie	zdecydowanie nie
Instytucja:	% odp.	% odp.	% odp.	% odp.	% odp.
policja	19,92%	49,00%	22,11%	7,37%	1,59%
pomoc społeczna	13,35%	52,59%	25,30%	8,57%	0,20%
szkoła	6,18%	26,29%	43,23%	21,91%	2,39%
kościół	2,79%	12,15%	30,28%	39,64%	15,14%
służba zdrowia	8,76%	38,65%	37,85%	11,55%	3,19%
komisja rozwiązywania problemów społecznych	16,33%	34,26%	33,67%	12,75%	2,99%

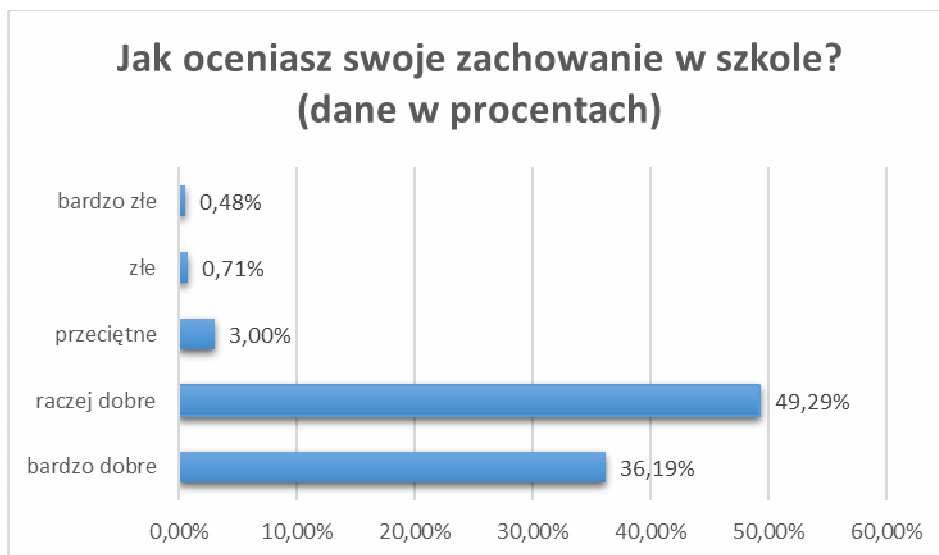
Jak wynika z powyższej tabeli w opinii mieszkańców ofiara przemocy może liczyć na najskuteczniejszą pomoc w rejonie zamieszkania w następujących instytucjach: pomoc społeczna, policja, służba zdrowia oraz Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Sporo osób (**40%**) uważa, iż osoba doznająca przemocy nie uzyska pomocy w instytucji takiej jak kościół.

Przemoc w doświadczeniach młodzieży

Badana młodzież w zdecydowanej większości pozytywnie ocenia swoje relacje z rodzicami. Jako bardzo dobre ocenia je aż **69,76%** uczniów, natomiast **20%** uważa, że ich relacje z rodzicami są dobre. **8,81%** stwierdza, że są one różne: raz dobre, a raz złe. Pojedynczy uczniowie ocenili swoje relacje z rodzicami, jako raczej złe – **0,48%** oraz bardzo złe **0,95%**.

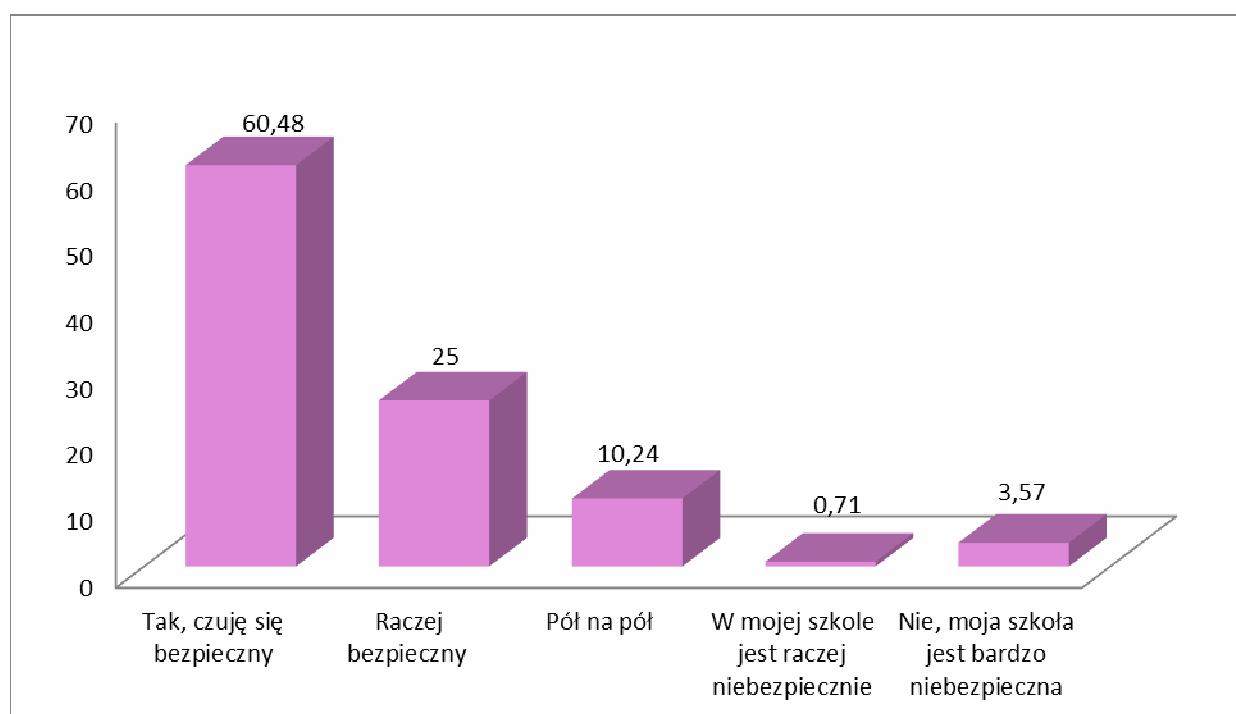


Uczniowie dobrze oceniają swoje zachowanie na lekcjach i na przerwach w szkole. W zasadzie nieliczni tylko przyznają, że jest ono złe (**0,71%**) oraz bardzo złe (**0,48%**). Pozostali deklarują, że ich zachowanie w szkole jest bardzo dobre (**36,19%**) lub raczej dobre (**49,29%**). Swoje zachowanie za raz dobre, a raz złe uznało **3%** uczniów.



Wysokie są również noty uczniów w stosunku do poziomu bezpieczeństwa w szkole. Zdecydowana większość badanych uczniów deklaruje, iż w szkole czuje się bezpiecznie.

Czy czujesz się w szkole bezpieczny? (dane w procentach)

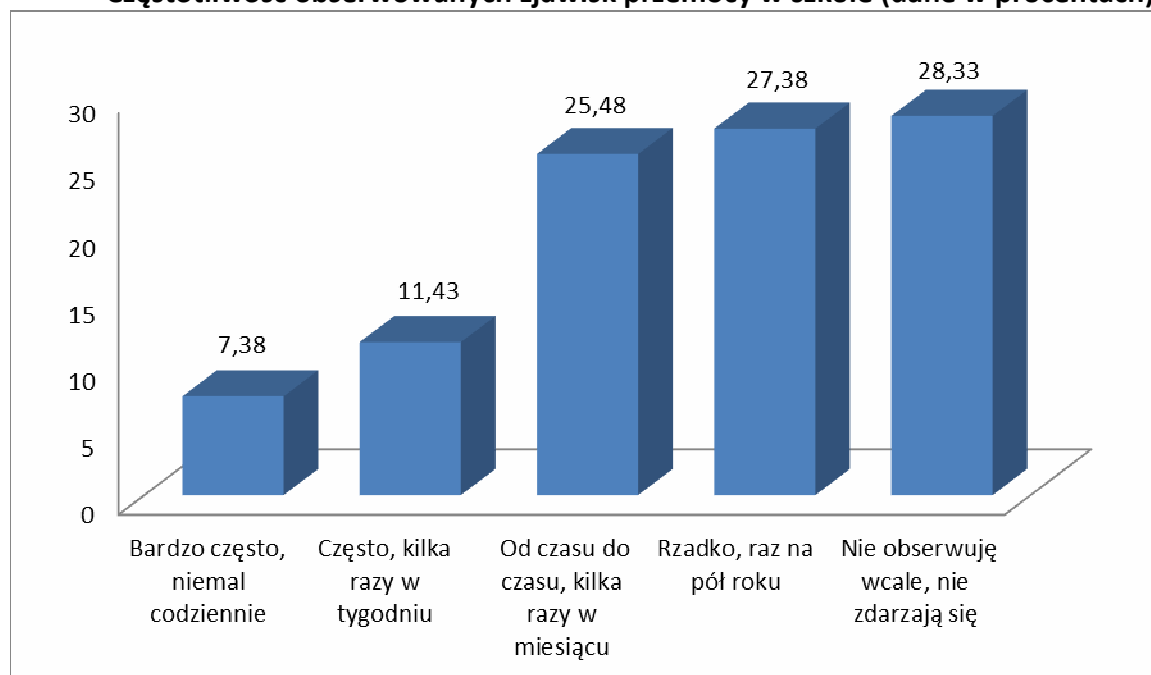


Jak wynika z analizy danych, **85,48%** młodzieży szkolnej ma zapewnione w szkole poczucie bezpieczeństwa. Trzeba jednak zauważyć, że jest grupa uczniów, którzy nie zawsze

czują się bezpiecznie w środowisku szkolnym – **10,24%** ma ambiwalentne odczucia na temat swojego poczucia bezpieczeństwa, choć są tacy, którzy oceniają ją, jako niebezpieczne środowisko (**4,28%**).

Pomimo, że uczniowie wysoko oceniają swoje poczucie bezpieczeństwa w szkole, to jednak zdarza im się obserwować na jej terenie zjawiska przemocy rówieśniczej. W badanych szkołach takie sytuacje zdarzają się, choć rzadko.

Częstotliwość obserwowanych zjawisk przemocy w szkole (dane w procentach)



25,48% młodych ludzi przyznaje, iż jest świadkiem przemocy wobec innych uczniów kilka razy w miesiącu. **27,38%** twierdzi, że ma to miejsce nieco rzadziej - raz na pół roku. Nigdy nie miało z nimi do czynienia i nie było świadkiem przemocy w szkole **28,33%** badanych uczniów. Trzeba jednak zwrócić uwagę na fakt, że **11,43%** przyznaje, że jest świadkiem przemocy w szkole kilka razy w tygodniu, a **7,38%** - prawie codziennie.

Osobiście doświadczyło przemocy **13,81%** uczniów, a **11,5%** przyznaje, że są w szkole osoby, których się boi.

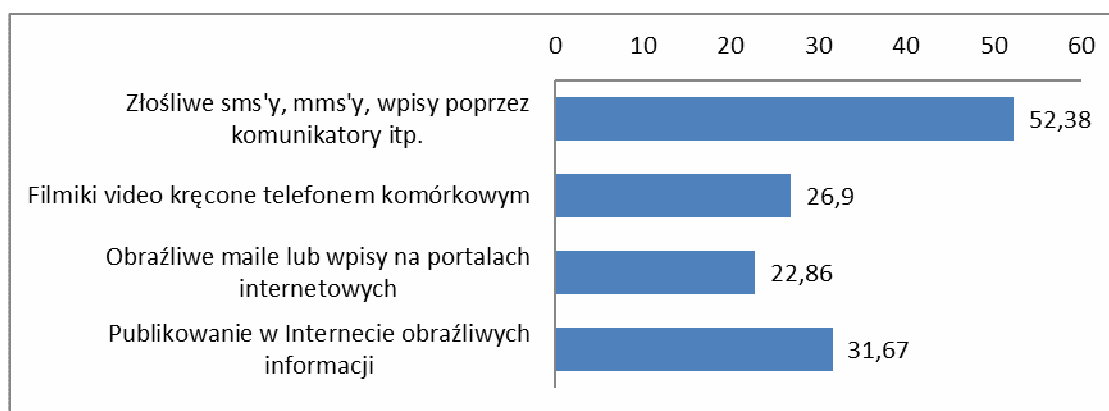
Interesująca wydaje się odpowiedź na pytanie, kogo przede wszystkim uczniowie powiadomią, jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy. Otóż okazuje się, iż najczęściej młodzi ludzie wymieniają osoby będące pracownikami szkoły, czyli znajdujące się najbliżej

ewentualnego zdarzenia: wychowawcę, dyrektora szkoły, pedagoga lub psychologa (**65,42%**), w dalszej kolejności kolegów (**16%**) i rodziców (**16%**).

Wyniki badań wskazują na to, że w sytuacji zagrożenia przemocą część uczniów szukałoby wsparcia wśród swoich rówieśników, tym bardziej zatem warto wspierać ich umiejętności rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie z przemocą doświadczaną i rozwijać wrażliwość na przemoc obserwowaną.

Poza tradycyjną przemocą rówieśniczą, można zaobserwować ciągły wzrost tzw. cyberprzemocy, zjawiska odnoszącego się do krzywdzenia innych za pośrednictwem urządzeń elektronicznych. Przeprowadzone badania wskazują na to, że jest to nasilający się problem również w gminie Czerwieńsk.

Czy znasz przypadki stosowania którejs z podanych niżej form przemocy? (dane w procentach)



Najczęściej doświadczaną przez uczniów formą cyberprzemocy jest wysyłanie złośliwych wiadomości za pośrednictwem telefonu komórkowego lub Internetu (**52,38%**) i publikowanie w Internecie obraźliwych informacji (**31,67%**). Nieco rzadziej (**26,86%**) spotykane są również obraźliwe maile lub wpisy na portalach internetowych. Jedną z najboleśniejszych form cyberprzemocy jest nagrywanie telefonem komórkowym filmów wideo bez zgody osoby filmowanej. Z taką sytuacją spotkało się **26,9%** uczniów. **Spośród**

ankietowanych uczniów 16% przyznaje, iż znaleźli się w sytuacji, w której wymienione wyżej formy cyberprzemocy były skierowane w stosunku, co do nich.

Warto mieć przy tym na uwadze to, że zjawiska charakterystyczne dla cyberprzemocy nierzadko mają miejsce na portalach społecznościowych, bardzo obecnie wśród uczniów popularnych. Mimo tego, że większość tego typu portali posiada opcje umożliwiające ochronę danych osobowych i prywatnych informacji, często nie są one uczniom znane.

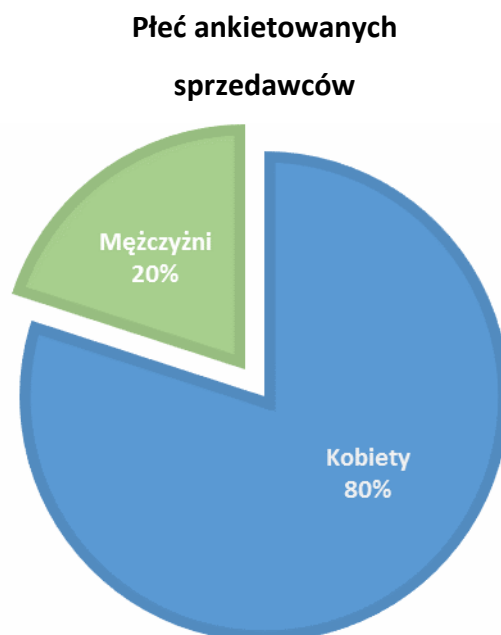
Badanie punktów sprzedaży alkoholu

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie, są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

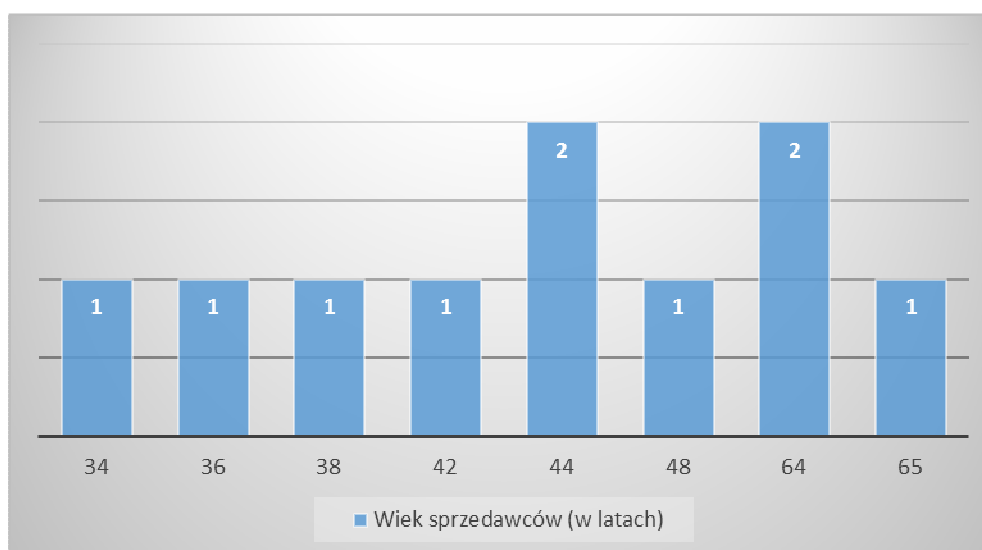
Grupa badawcza

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w 10 punktach sprzedaży na terenie Gminy Czerwieńsk. Grupa badawcza stanowiła 10 osób – 8 z respondentów to kobiety, a dwie osoby to mężczyźni. Wiek ankietowanych waha się pomiędzy 34 a 65 lat. Średnia wieku badanych wynosi 48 lat. 70% badanej grupy to pracownicy, a 30% to również właściciele punktów sprzedaży.

W 9 na 10 zbadanych punktów sprzedawane są oprócz alkoholu wyroby tytoniowe.



Wiek ankietowanych sprzedawców



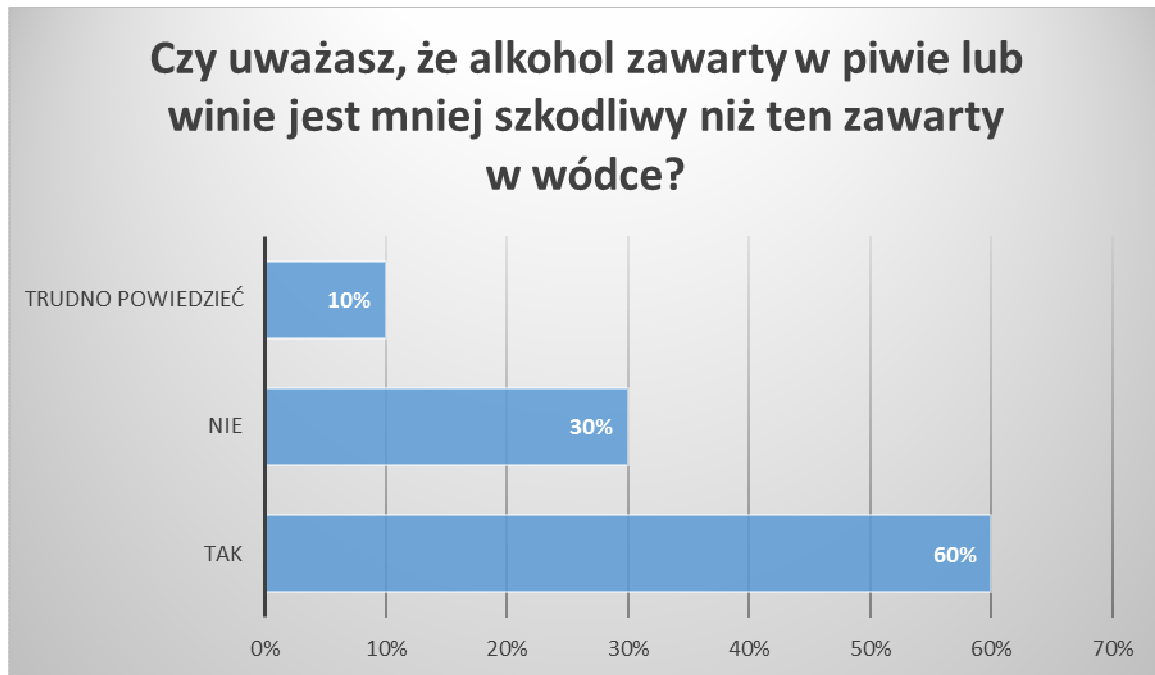
Cel badania

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu oraz wyrobów tytoniowych osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemne sytuacje zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

Wyniki badań

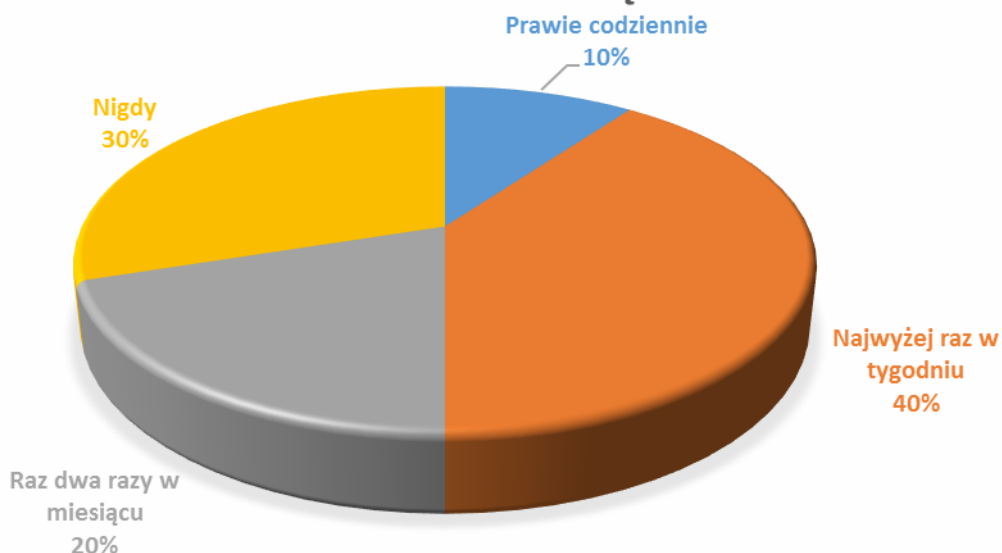
Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu, było określenie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych. Pytanie badawcze brzmiało: Czy uważasz, że alkohol zawarty w piwie lub winie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce? Na poniższym wykresie przedstawiono procentowy rozkład odpowiedzi ankietowanych.



Jak wynika z powyższego wykresu, **aż 60%** respondentów uważa, iż alkohol zawarty w napojach niskoprocentowych jest mniej szkodliwy, niż zawarty w trunkach wysokoprocentowych. W roku 2011 analogicznej odpowiedzi udzieliło tylko **6%** badanych, czyli jedna osoba. Można zaobserwować niepokojący wzrost wskaźnika w tym względzie. W tegorocznym badaniu jedna osoba, czyli **10%** badanej grupy, była niezdecydowana i wybrała odpowiedź – trudno powiedzieć. Wskaźnik ten w roku 2011 wyniósł **35%**. Trzech respondentów, a więc **30%** ankietowanych, jest świadomych zagrożeń tkwiących w trunkach niezależnie od zawartości procentowej alkoholu. Wskaźnik ten uległ znacznemu obniżeniu w stosunku do 2011 roku, kiedy to wynosił **59%**. Jak prezentują powyższe wyniki spora część sprzedawców uległa stereotypowi, iż alkohol zawarty w piwie bądź winie jest mniej szkodliwy niż ten zawarty w trunkach wysokoprocentowych. Alkohol zawarty w napojach alkoholowych jest tak samo szkodliwy w każdym przypadku. Trunki różnią się tylko jego procentową zawartością. Niepokojące jest, że osoby, które zajmują się sprzedażą tego szczególnego towaru ulegają fałszywym stereotypom na jego temat.

Nieprzyjemne zajścia zainicjowane przez osoby spożywające alkohol w obrębie punktu sprzedaży

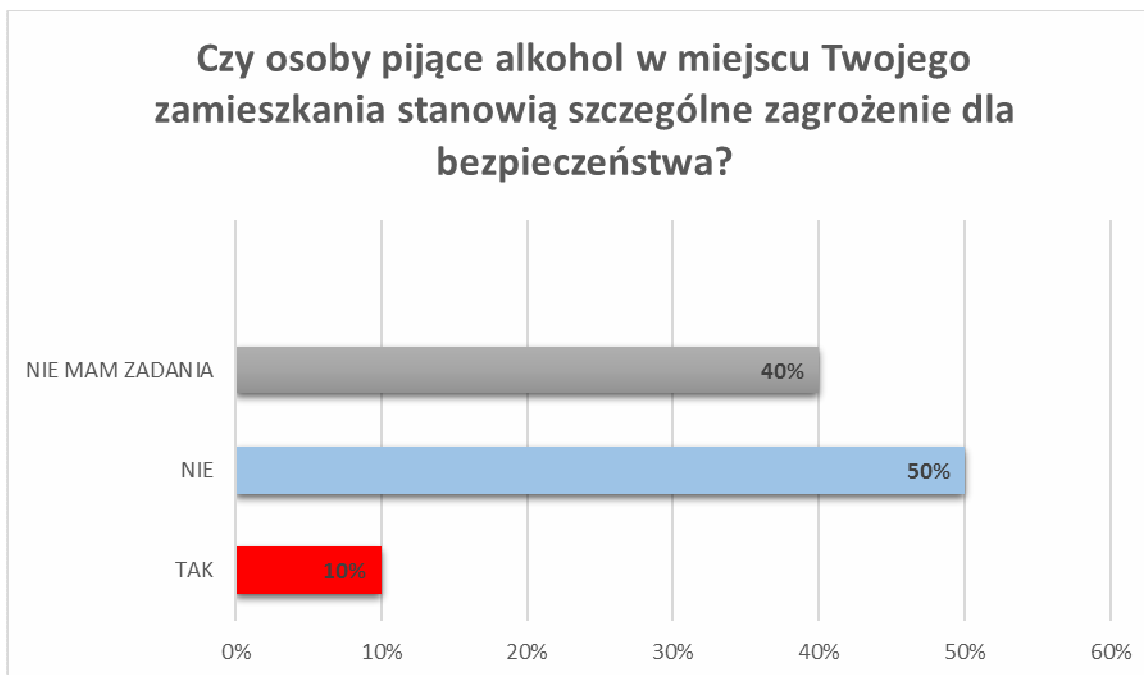
SPOŻYWANIE ALKOHOLU W OBRĘBIE PUNKTU



Częstotliwość spożywania alkoholu w obrębie punktu sprzedaży w opinii ankietowanych

Powyższy wykres prezentuje procentowy rozkład odpowiedzi respondentów na temat częstotliwości występowania sytuacji spożywania alkoholu w obrębie ich punktu sprzedaży. W **30%** ankietowanych punktów taka sytuacja **nigdy** nie miała miejsca. **Raz** bądź **dwa razy w miesiącu** to wskaźnik na poziomie **30%**. Odpowiedź najwyżej **raz w tygodniu** wybrało **40%** sprzedawców. Świadcami wystąpienia sytuacji codziennego spożycia alkoholu w punkcie jego sprzedaży jest **10 %** ankietowanych.

W 2011 roku analogiczne wskaźniki klasowały się na wyższym poziomie. Aż w **88%** wówczas badanych punktów do sytuacji spożycia alkoholu na terenie miejsca jego sprzedaży nie dochodziło nigdy, a **12%** przyznało, że do takiej sytuacji dochodzi raz, dwa razy w miesiącu.



Ocena potencjalnego zagrożenia, jakie mogą w środowisku lokalnym nieść osoby pijące alkohol, kształtuje się wśród sprzedawców na niskim poziomie. Spośród badanych sprzedawców tylko **10%** stwierdziło, wprost, że dostrzegają takie zagrożenie ze strony pijących alkohol. **50%** badanych jednoznacznie oceniła pijących, jako niezagrażających, natomiast **40%** nie ma zdania na ten temat. W badaniu przeprowadzonym w 2011 roku wskaźnik mówiący o poczuciu zagrożeniu ze stornu pijących alkohol w środowisku lokalnym był sporo wyższy – wynosił 30 %. Z kolei zdania nie miało na ten temat 35% badanych jak i ta sama liczba (35%) nie dostrzegala zagrożenia ze strony osób pijących.

W kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców pojawiło się również pytanie: **czy w miesiącu poprzedzającym badanie miało miejsce jakieś nieprzyjemne zajście związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu**. Tylko **20%** respondentów, czyli dwóch sprzedawców odpowiedziało **twierdząco**, co znaczy, że byli świadkami takiej sytuacji. Również dwóch sprzedawców (**20%**) było zmuszonych **wezwać policję bądź straż miejską z prośbą o interwencje** w związku ze spożywaniem alkoholu przez klientów alkoholu na terenie sklepu bądź w jego obrębie. W 2011 roku nie miały miejsca podobne, wyżej przedstawione sytuacje.

Granica wiekowa dostępności alkoholu i wyrobów tytoniowych w opinii sprzedawców

Poproszono również tę grupę respondentów, o określenie wieku, od jakiego ich zdaniem powinien być dostępny alkohol i wyroby tytoniowe. W tym względzie sprzedawcy okazali się dość restrykcyjni. Jeżeli chodzi o napoje alkoholowe **70%** określało, iż alkohol powinien być dostępny od 18 roku życia, natomiast **30%**, że od 21 roku. W 2011 roku 18 r.ż. Jako wiek graniczny określiło **53%**, a **47%** - 21 rok życia.

W przypadku dostępności wyrobów tytoniowych **wszyscy** sprzedawcy w tym roku jednogłośnie wskazali na wiek 18 lat. W badaniu przeprowadzonym 4 lata wcześniej 18 rok wskazało **65%** respondentów, a **35%** wyraziło zdanie, aby wyroby tytoniowe były dostępne dla osób w wieku 21 lat.

Sprzedaż alkoholu i wyrobów tytoniowych niepełnoletnim

O ile ustawa dokładnie precyzuje wiek, od którego można sprzedawać alkohol i papierosy w punkcie sprzedaży – o tyle nie zawsze łatwo jest jednoznacznie ocenić wiek klienta. W takiej sytuacji sprzedawcy są zobowiązani poprosić klienta o dowód osobisty potwierdzający jego pełnoletniość. Według deklaracji, **80%** badanych **zawsze** w takiej sytuacji prosi o okazanie dokumentu. Natomiast **20%** badanych w przypadku wątpliwości dotyczących wieku kupującego, **często** prosi o okazanie dokumentu potwierdzającego pełnoletniość. Świadczy to o wysoko rozwiniętych umiejętnościach asertywnej komunikacji z klientami wśród sprzedawców w Gminie Czerwieńsk.

Jak wynika z deklaracji sprzedawców, w swojej codziennej pracy **przestrzegają oni prawa** zobowiązującego do sprzedaży alkoholu oraz wyrobów tytoniowych tylko dorosłym osobom. Deklaruje tak **100%** badanych w 2015 jak i w 2011 roku.

Badani sprzedawcy przyznają jednak, że słyszeli o przypadkach sprzedaży osobom nieletnim:

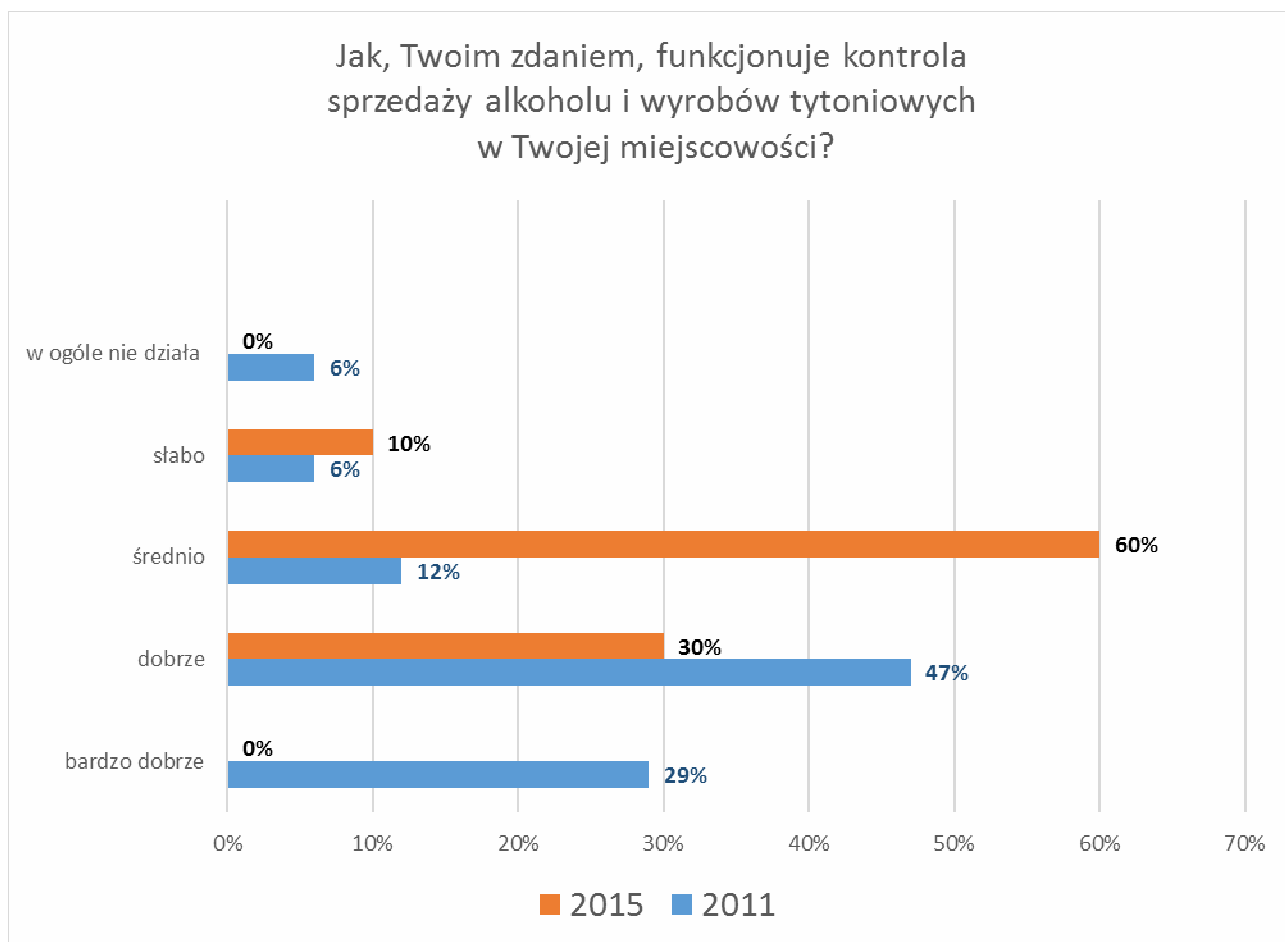
- **alkoholu** - w 2015 roku **potwierdza** ten fakt **60 %** respondentów, natomiast w roku 2011 potwierdziło 24%,
- **wyrobów tytoniowych** – w roku 2015 potwierdza ten fakt 50% ankietowanych, a w 2011 roku – 27%.

Jak stwierdzają badani na podstawie własnych doświadczeń, zdarza się, że osoby nieletnie próbują kupić alkohol oraz wyroby tytoniowe, co więcej zdarza się to dosyć często. Jednocześnie jedynie 10% badanych sprzedawców twierdzi, że nigdy nie spotkała się z taką sytuacją w przypadku alkoholu i 20% w przypadku wyrobów tytoniowych. Poniższa tabela prezentuje procentowy rozkład odpowiedzi badanych sprzedawców oraz porównanie ich z analogicznym badaniem przeprowadzonym w 2011 roku.

Jak często zdarza się, że osoba, o której wiesz, że jest nieletnia próbuje kupić:				
Rok badania:	2011		2015	
Rodzaj substancji:	ALKOHOL	WYROBY TYTONIOWE	ALKOHOL	WYROBY TYTONIOWE
Nigdy	25%	17%	10%	20%
Zdarza się, ale bardzo rzadko	59%	59%	60%	70%
Co najmniej raz w tygodniu	6%	12%	20%	10%
Prawie codziennie	-	12%	10%	-

Funkcjonowanie kontroli sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych w Gminie Czerwieńsk w opinii sprzedawców alkoholu

Ostatnie pytanie kwestionariusza ankiety skierowanego do sprzedawców napojów alkoholowych dotyczyło oceny funkcjonowania w Gminie Czerwieńsk kontroli sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych. Rozkład odpowiedzi wraz z porównaniem z poprzednim badaniem z 2011 roku prezentuje poniższy wykres.



Podsumowanie

Analiza lokalnych zagrożeń w gminie Czerwieńsk pozwala stwierdzić, że według jej mieszkańców najistotniejszymi problemami w społeczności lokalnej są **bezrobocie, problemy mieszkaniowe i alkoholizm**. Bezrobocie, jako najważniejszy problem w opinii mieszkańców gminy plasuje się na 1 miejscu również w badaniach z przed 4 lat. Niewątpliwie pozytywnym aspektem jest zauważalna zmiana pozycji alkoholizmu w triadzie najistotniejszych problemów społeczności lokalnej. W roku 2011 zajmował on pozycję drugą.

Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród badanych dorosłych mieszkańców gminy dotyczących spożywania alkoholu wskazują, że alkohol jest przez nich stosowany dosyć często. Badani dostrzegają nie zawsze właściwe wzorce zachowań związanych z alkoholem w środowisku lokalnym, a część z nich czuje się zagrożona w swoim bezpieczeństwie ze strony osób pijących alkohol.

Aspektem wymagającym zainteresowania jest fakt sprzedaży alkoholu nieletnim. Młodzi ludzie, uczniowie szkół w gminie przyznają, iż kupienie alkoholu nie stanowi dla nich dużego problemu.

W obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w gminie należy zwrócić uwagę na środowisko szkolne. Spory odsetek badanej młodzieży szkolnej deklaruje osobiste spożywanie alkoholu. Niezbędna więc wydaje się kontynuacja prowadzonych już działań profilaktycznych ukierunkowanych na dzieci i młodzież gminnych szkół. Warto rozwijać świadomości mieszkańców co do instytucji, w których osoby uzależnione od alkoholu i substancji odurzających mogą uzyskać pomoc w walce z nałogiem.

Również problem przemocy rówieśniczej w szkole wymaga dalszej realizacji działań profilaktycznych. Wprawdzie uczniowie wysoko oceniają swoje bezpieczeństwo w szkole, ale spotykają się z sytuacjami stosowania przemocy rówieśniczej.

Należy więc kontynuować projekty skupiające się na profilaktyce problemów alkoholowych i przemocy, ukierunkowane na dzieci i młodzież w gminie. Cenne jest realizowane już na wysokim poziomie, szerokie włączanie w realizację programów rodziców

uczniów. Koniecznością jest kształtowanie kompetencji młodych ludzi w zakresie właściwych postaw wobec alkoholu i narkotyków, a także kompetencji psychologicznych i osobowościowych.

Gmina podejmuje już szereg działań profilaktycznych w środowisku szkolnym, warto ich ofertę nadal poszerzać, ukierunkowując ją przede wszystkim na alkohol.